

BAROMETER VAN DE SPORTCLUBS IN VLAANDEREN

Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 (VSP3.0):
Clubprofiel, sportaanbod en gezondheidspromotie (deel 2)

Elien Claes
Jeroen Scheerder
Jeroen Meganck
Hanne Vandermeersch
Steven Vos
Jan Seghers

2017

Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid
Onderzoeksgroep Fysieke Activiteit, Sport & Gezondheid
KU Leuven

Dit is het vijfendertigste nummer in de reeks van BMS Studies.

De BMS Studies willen een bijdrage leveren aan het sociaalwetenschappelijke onderzoek naar beleid en management met betrekking tot sport en fysieke activiteit. Deze publicaties zijn een product van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven.

BMS Facts & Figures maken deel uit van de BMS Studies. In de BMS Facts & Figures ligt de nadruk op een overzichtelijke en beknopte weergave van onderzoeksresultaten, inclusief onderzoekskader en onderzoeksmethode.

De BMS Studies kunnen mits registratie gratis gedownload worden via www.faber.kuleuven.be/BMS.

Reekseditors: Prof. dr. J. Scheerder, Prof. dr. S. Vos, dr. J. Meganck & dr. E. Thibaut

Verantwoordelijke uitgever: Prof. dr. J. Scheerder

Technische ondersteuning: Dhr. J. Feys

Reproductie: KU Leuven

© 2017 J. Scheerder, Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid, Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen, KU Leuven

Tervuursevest 101, 3001 Leuven (Heverlee)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, gereproduceerd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alle rechten voorbehouden.

D/2017/KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid

BMS-REEKS BAROMETER VAN DE SPORTCLUBS IN VLAANDEREN

BMS-reeks Barometer van de sportclubs in Vlaanderen:

BMS Studies 34, 35, 36 en 37

- In de BMS Studies 34 tot en met 37 wordt uitgebreid gerapporteerd over de resultaten van de derde wave van het Vlaamse Sportclub Panel (VSP3.0). Gezien de grote hoeveelheid aan resultaten werd besloten om de rapportering op te splitsen in vier delen en dit te bundelen onder de BMS-reeks genaamd 'Barometer van de sportclubs in Vlaanderen'. Meer bepaald komen in de vier betreffende BMS Studies de volgende thema's aan bod:
 - Een stand van zaken en een terugblik (BMS 34)
 - **Clubprofiel, sportaanbod en gezondheidspromotie (BMS 35)**
 - Ledenprofiel, medewerkersprofiel en financiële situatie (BMS 36)
 - Diversiteit, sociale inclusie, beleid en samenwerking (BMS 37)
- In de inhoudstafel op de volgende slides wordt een overzicht gegeven van de verschillende hoofdstukken in de vier BMS Studies binnen de reeks Barometer van de sportclubs in Vlaanderen

INHOUDSTAFEL

BMS 34

EEN STAND VAN ZAKEN EN EEN TERUGBLIK (DEEL 1)

Inhoudstafel

Over de auteurs

Hoofdstuk 1 Situering en opzet van het onderzoek

- 1.1 Toelichting bij het Vlaamse Sportclub Panel
- 1.2 Vragenlijst
- 1.3 Dataverzameling
- 1.4 Steekproeftrekking
- 1.5 Respons
- 1.6 Representativiteit
- 1.7 Besluit

Hoofdstuk 2 Ontwikkelingen in de periode 2009-2012-2015

- 2.1 Clubprofiel
- 2.2 (Sport)accommodatie
- 2.3 Ledenbestand
- 2.4 Medewerkers
- 2.5 Financiële situatie
- 2.6 Samenwerkingsverbanden
- 2.7 Besluit

Synthese

- Situering en opzet
- Voornaamste bevindingen

Referentielijst

Reeds verschenen BMS Studies

Knop om terug te
keren naar
'Inhoudstafel'

BMS 35

CLUBPROFIEL, SPORTAANBOD EN GEZONDHEIDSPROMOTIE (DEEL 2)

Inhoudstafel

Over de auteurs

Hoofdstuk 1 Clubprofiel

- 1.1 Oprichtingsjaar van de sportclub
- 1.2 Statuut van de sportclub
- 1.3 Grootte van de sportclub
- 1.4 Sportaccommodaties
- 1.5 Besluit

Hoofdstuk 2 Sportaanbod

- 2.1 Unisport versus omnisport
- 2.2 Sporttak(ken)
- 2.3 Sporttype
- 2.4 Niveau van sportbeoefening
- 2.5 Besluit

Hoofdstuk 3 Gezondheidspromotie

- 3.1 Gezondheidspromotieprofiel
- 3.2 Motieven
- 3.3 Barrières
- 3.4 Besluit

Referentielijst

Reeds verschenen BMS Studies

Knop om terug te
keren naar
'Inhoudstafel'

BMS 36

LEDENPROFIEL, MEDEWERKERSPROFIEL EN FINANCIËLE SITUATIE (DEEL 3)

Inhoudstafel

Over de auteurs

Hoofdstuk 1 Ledenprofiel

- 1.1 Samenstelling ledenbestand
- 1.2 Evolutie in het ledenbestand
- 1.3 Rekrutering en behoud van leden
- 1.4 Besluit

Hoofdstuk 2 Medewerkersprofiel

- 2.1 Inzet van werknemers en vrijwilligers
- 2.2 Sportbestuur
- 2.3 Sporttechnische begeleiding
- 2.4 Ondersteunende krachten
- 2.5 Rekrutering en behoud van vrijwilligers
- 2.6 Extrapolatie
- 2.7 Besluit

Hoofdstuk 3 Financiële situatie

- 3.1 Inkomsten
- 3.2 Uitgaven
- 3.3 Financiële toestand
- 3.4 Besluit

Referentielijst

Reeds verschenen BMS Studies

Knop om terug te
keren naar
'Inhoudstafel'

BMS 37

DIVERSITEIT, SOCIALE INCLUSIE, BELEID EN SAMENWERKING (DEEL 4)

Inhoudstafel

Over de auteurs

Hoofdstuk 1 Diversiteit en sociale inclusie

- 1.1 Deelname van specifieke doelgroepen
- 1.2 Initiatieven ter bevordering van sociale inclusie
- 1.3 Houding van sportclubs ten opzichte van sociale inclusie
- 1.4 Besluit

Hoofdstuk 2 Beleid en samenwerking

- 2.1 Algemene visie en beleid
- 2.2 Aandachtspunten binnen het beleid
- 2.3 Samenwerkingsverbanden
- 2.4 Besluit

Reeds verschenen BMS Studies

Knop om terug te
keren naar
'Inhoudstafel'

OVER DE AUTEURS

Over de auteurs (1/3)

Jeroen Scheerder

Jeroen Scheerder studeerde antropologie, bewegingswetenschappen en marketing. Hij is professor sportbeleid en sportsociologie aan de Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen van de KU Leuven en staat aan het hoofd van de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. Hij is eveneens de coördinator van de KU Leuven sportmanagementopleiding. Zijn onderzoek focust op sportbestuur, sportcultuur en sportparticipatie vanuit een sociaalwetenschappelijk perspectief. Hij publiceert in internationale vaktijdschriften op het gebied van beleid, management en sociologie van sport en fysieke activiteit, is editor/auteur van heel wat boeken omtrent sportbestuur en sportparticipatie en is reekseditor van de BMS Studies (<http://faber.kuleuven.be/BMS/>), de MBS-publicaties en de SBS-publicaties (uitgegeven door LannooCampus/Academia Press). Hij doceert sportbeleid, sportmanagement, sportpolitiek, sportsociologie en vrijetijdsstudies. Daarnaast is Jeroen gastdocent aan diverse universiteiten en hogescholen in binnen- en buitenland, en was hij gastprofessor sportsociologie aan de Faculteit Politieke & Sociale Wetenschappen van de Universiteit Gent (2005-2007). Van 2014 tot en met 2016 was hij voorzitter van de *European Association for Sociology of Sport* (EASS). Samen met Koen Breedveld en Remco Hoekman van het Nederlandse Mulier Instituut richtte hij het Europese *MEASURE*-netwerk op waarin crossnationaal onderzoek naar sportcultuur en sportparticipatie centraal staat.

Elien Claes

Elien Claes studeerde in 2013 af als master in de Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen (major Sportmanagement). Daarnaast behaalde ze in 2014 de graad van leerkracht in de Lichamelijke Opvoeding binnen de Specifieke Lerarenopleiding van de KU Leuven. Sinds 2014 werkt ze als wetenschappelijk medewerker binnen de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid aan de KU Leuven. Haar onderzoeksinteresse gaat onder meer uit naar sportbeleid en sportmanagement. Elien voert meerdere onderzoeksprojecten uit in opdracht van de Europese Commissie, de Vlaamse overheid en Vlaamse sportfederaties, waarbij zowel kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksmethoden worden gehanteerd. Haar onderzoek focust op de organisatie van sport, zowel op lokaal als op (inter)nationaal niveau. Hierbij staat het management en de werking van sportfederaties en sportclubs centraal.

Over de auteurs (2/3)

Jeroen Meganck

Jeroen Meganck studeerde klinische psychologie (UGent, 2000) en sport- en bewegingspsychologie (KU Leuven & University of Jyväskylä, 2001). Hij schreef zijn doctoraat in de Bewegingswetenschappen (KU Leuven, 2016) over de rol van de sportclubs en sportfaciliteiten in de gezondheidsbevordering voor kinderen en jongeren. Daarnaast heeft hij een eigen praktijk als sportpsycholoog, waarbinnen hij instaat voor de mentale training en begeleiding van beloftevolle jeugd en eliteatleten uit verschillende sportdisciplines. Hij is co-auteur van “Help, mijn kind sport” en coördineert hij de permanente vorming Getuigschrift Praktijkgerichte Sportpsychologie.

Hanne Vandermeerschen

Hanne Vandermeerschen is sociologe en volgde ook een master in Social Policy Analysis. In 2016 werd ze doctor in de Bewegingswetenschappen, op basis van een proefschrift over de sportparticipatie van mensen in armoede. Ook de rol van de overheid en de clubgeorganiseerde sport in het nastreven van een inclusief sportbeleid kwam hierbij aan bod. Ze schreef ook internationale wetenschappelijke artikels op dit thema. Hanne was van 2010 tot 2016 actief als onderzoeker bij de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid binnen de Faculteit Bewegings- & Revalidatiewetenschappen (KU Leuven). De sociale stratificatie van sportdeelname en het kansengroepenbeleid binnen de sport- en bewegingssector vormden hierbij het hoofdonderwerp van haar onderzoek. Hanne is momenteel werkzaam als senior onderzoeker aan het HIVA (Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving, KU Leuven) en blijft als vrijwillig wetenschappelijk medewerker verbonden aan de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Over de auteurs (3/3)

Steven Vos

Steven Vos is deeltijds hoogleraar aan de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) en is houder van de leerstoel 'Move to Be' bij Fontys Sporthogeschool (Eindhoven). Daarnaast is hij verbonden aan de Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid van de KU Leuven. Hij is doctor in de bewegingswetenschappen (KU Leuven - sportbeleid) en master in de sociale en organisatiepsychologie (KU Leuven).

Steven was voorheen actief in diverse onderzoeks- en managementposities binnen kennis- en expertisecentra. Met zijn leerstoelen bij TU/e en Fontys Sporthogeschool wil hij, samen met zijn team van enthousiaste onderzoekers, nadrukkelijk bijdragen aan het slim en duurzaam verankeren van verantwoord sporten en bewegen, onder meer door het stimuleren en faciliteren van een actieve levensstijl op maat van personen, hun omgeving en de setting waarin ze vertoeven. In zijn onderzoek richt hij zich op de profiling van breedtesporters met het oog op het ontwikkelen en valideren van technologische en sociale innovaties voor duurzaam en verantwoord sporten en bewegen. Zijn onderzoek situeert zich op het snijvlak van de psychologie, de sociologie, de bewegingswetenschappen en het industrial design. Steven is (co-)auteur van een tiental boeken en een groot aantal beleidsrapportages. Hij publiceerde in diverse internationale peer-reviewed tijdschriften. Hij is reekseditor van de BMS-publicaties (Beleid & Management in Sport, www.faber.kuleuven.be/BMS, samen met Prof. dr. Jeroen Scheerder, dr. Jeroen Meganck en dr. Erik Thibaut) en van de SBS-boeken (Sociaalwetenschappelijk onderzoek naar Bewegen en Sport uitgegeven bij Academia Press, samen met Prof. dr. Jeroen Scheerder). Hij voerde studies uit voor diverse opdrachtgevers (lokaal, nationaal en Europees).

Jan Seghers

Jan Seghers is doctor in de Lichamelijke Opvoeding (KU Leuven, 2003) en is momenteel als professor verbonden aan de onderzoeksgroep Fysieke Activiteit, Sport en Gezondheid van het Departement Bewegingswetenschappen van de KU Leuven. Hij coördineert de afstudeerrichting fysieke activiteit, fitheid en gezondheid binnen de Master Lichamelijke Opvoeding en Bewegingswetenschappen (KU Leuven). Hij verricht onderzoek naar de determinanten van fysieke activiteit en sedentair gedrag en naar de effectiviteit van interventies ter bevordering van een gezonde en actieve levensstijl in verschillende populaties en settings.

HOOFDSTUK 1

CLUBPROFIEL

1.1 Oprichtingsjaar van de sportclub

1.2 Statuut van de sportclub

1.3 Grootte van de sportclub

1.4 Sportaccommodaties

1.5 Besluit

Doelstelling

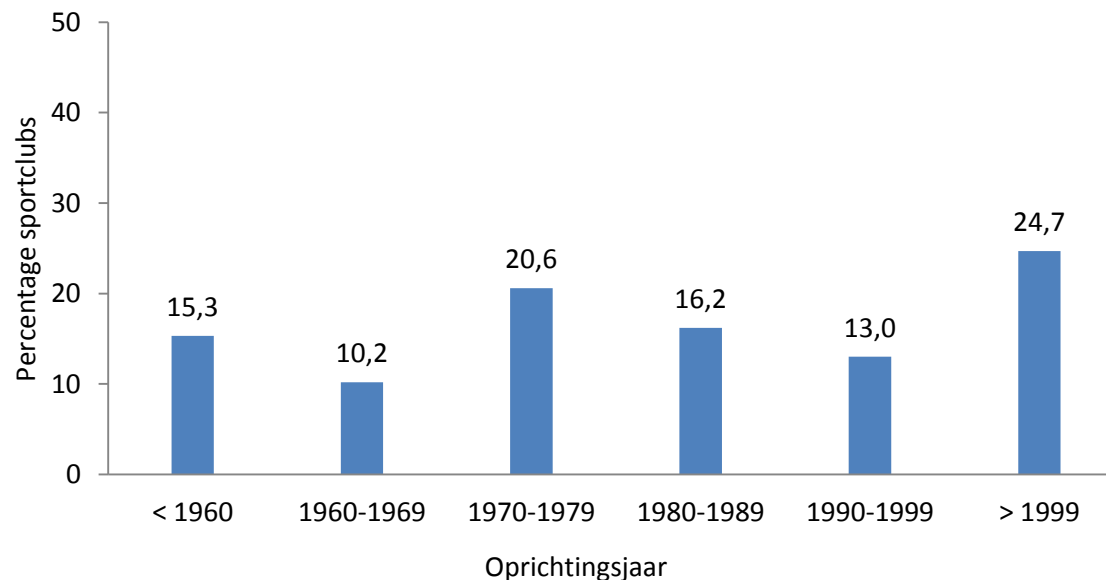
In dit hoofdstuk staat het profiel van sportclubs in Vlaanderen centraal. In eerste instantie wordt stilgestaan bij organisatorische kenmerken van de clubs, meer bepaald het oprichtingsjaar, het statuut en de grootte van de clubs. Daarnaast wordt gepeild naar het bezit en het gebruik van sportaccommodatie door sportclubs.

1.1 OPRICHTINGSJAAR VAN DE SPORTCLUB

Oprichtingsjaar van de sportclub

- Heel wat sportclubs in Vlaanderen kunnen al op een relatief lang bestaan terugkijken
- Uit Figuur 1.1 blijkt dat er doorheen de tijd min of meer sprake is van een gelijkaardige ontwikkeling voor wat de oprichting van nieuwe sportclubs betreft. Zestien procent van de bevraagde sportclubs was reeds actief voor 1960; een vijfde werd opgericht tijdens de jaren '70, de periode waarin de Vlaamse overheid met een actief breedtesportbeleid van start ging (onder andere de toename van investeringen in sportinfrastructuur en het opstarten van de eerste grootschalige sportsensibiliseringscampagnes,); een kwart van de sportclubs werd in het nieuwe millennium opgericht

Figuur 1.1 Oprichtingsjaar van de sportclubs (N=952)

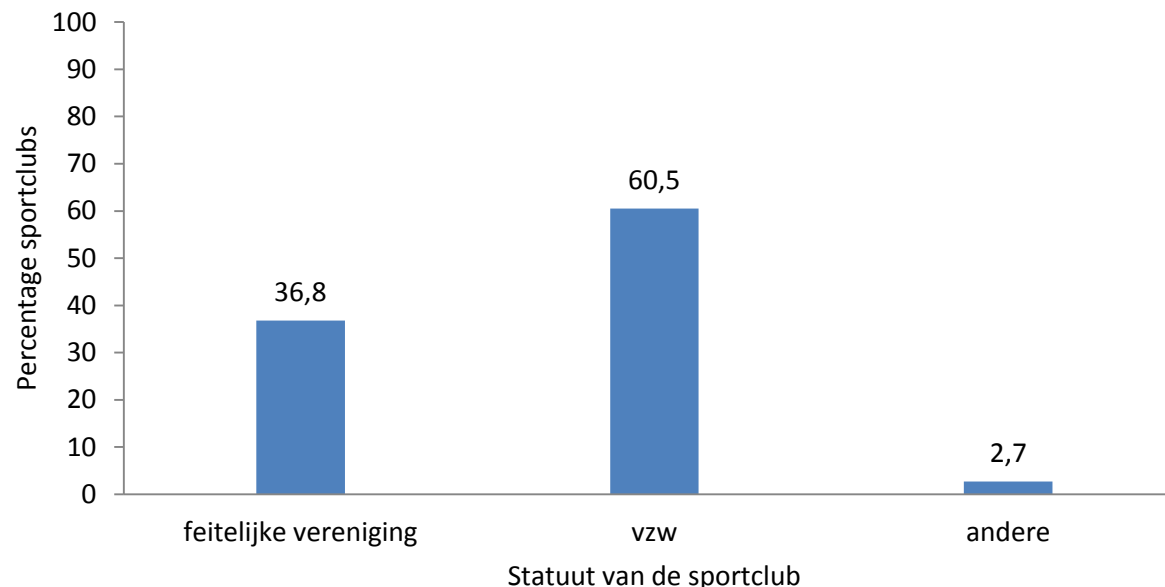

1.2 STATUUT VAN DE SPORTCLUB

Statuut van de sportclub

- Zes op tien sportclubs in Vlaanderen vormen een vzw, i.e. een verenigingsstructuur met rechtspersoonlijkheid en beperkte aansprakelijkheid voor de leden
- Meer dan één op drie sportclubs zijn een feitelijke vereniging (36,8%), i.e. zonder rechtspersoonlijkheid en bijgevolg een onbeperkte aansprakelijkheid voor de leden
- Een kleine drie procent van de bevraagde sportclubs heeft een ander statuut, zoals bijvoorbeeld een vennootschapsstructuur

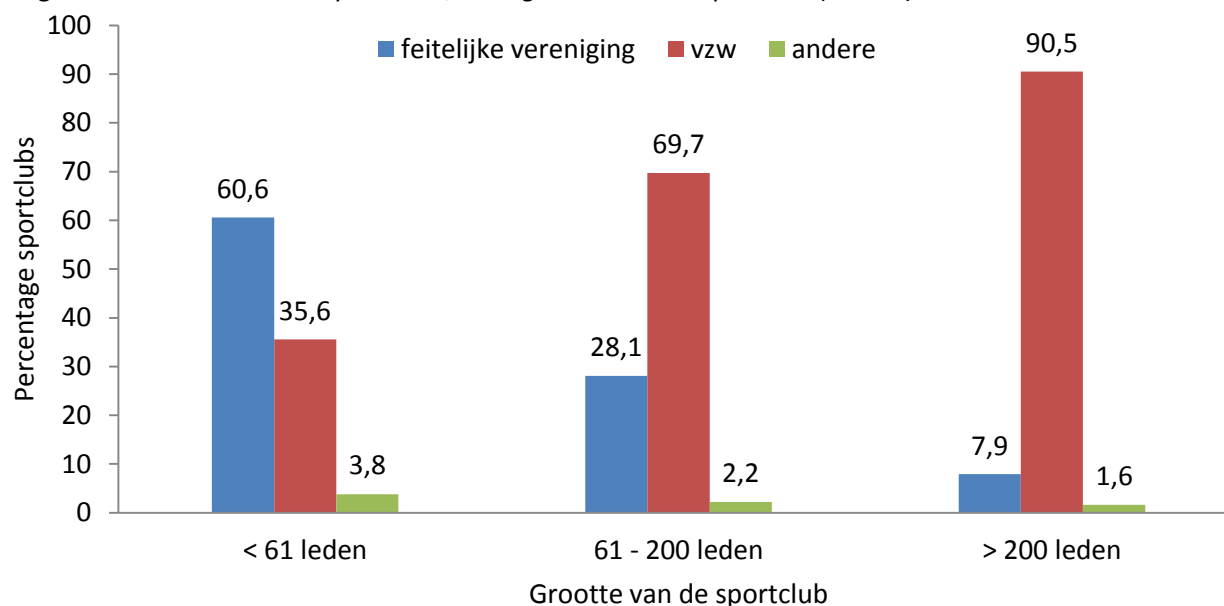
Figuur 1.2 Statuut van de sportclubs (N=979)

Statuut van de sportclub naar grootte

- De resultaten in Figuur 1.3 tonen aan dat de structuur van de clubs samenhangt met het aantal leden
- Grote clubs, met meer dan 200 leden, hebben in de meeste gevallen (90,5%) een vzw-structuur
- De structuur van kleine clubs, tot en met 60 leden, daarentegen is veelal (60,6%) een feitelijke vereniging
- Bij middelgrote clubs van 61 tot 200 leden staat één op zeven clubs als een vzw geregistreerd

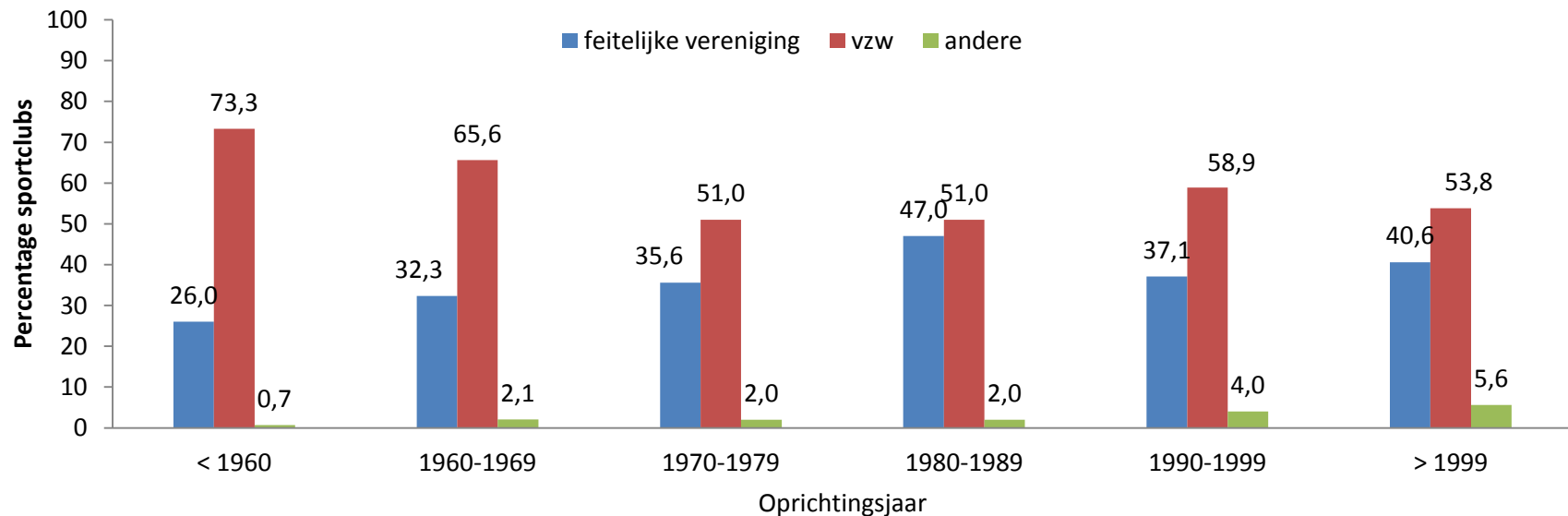
Figuur 1.3 Statuut van de sportclubs, naar grootte van de sportclub (N=774)

Statuut van de sportclub naar oprichtingsjaar

- Ook het oprichtingsjaar hangt samen met het statuut van de sportclub; naarmate sportclubs langer geleden opgericht zijn, hebben ze momenteel vaker een vzw structuur (Figuur 1.4)
- Meer recent opgerichte sportclubs hebben vaker dan de oudere clubs de structuur van een feitelijke vereniging
- Deze informatie gaat dus over de huidige stand van zaken, niet over het statuut dat de sportclub had bij de oprichting. Het is dus mogelijk dat sportclubs beginnen als feitelijke vereniging en pas later in hun bestaan de overstap maken naar een vzw-structuur

Figuur 1.4 Statuut van de sportclubs, naar oprichtingsjaar van de sportclub (N=942)

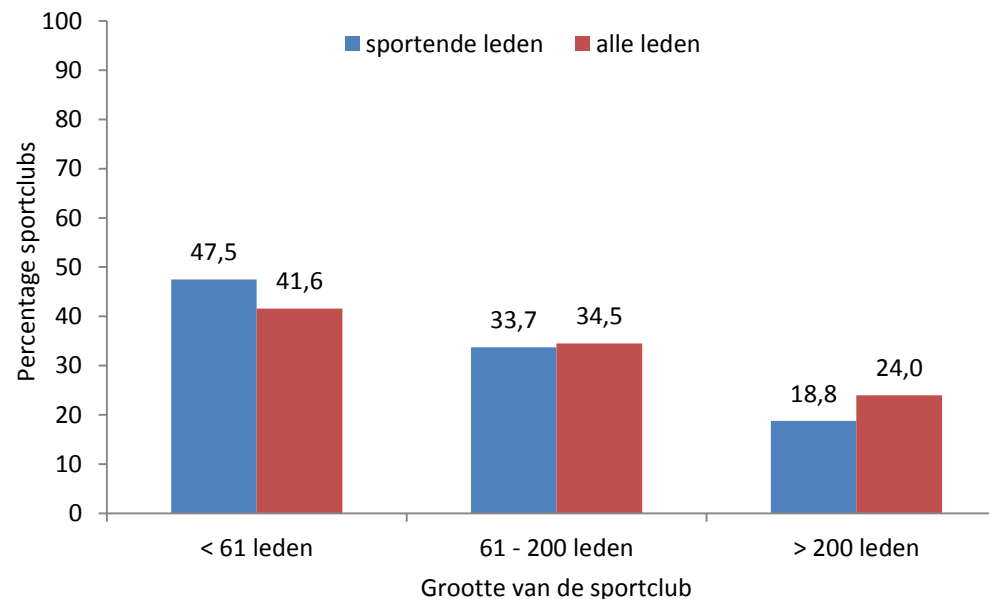

1.3 GROOTTE VAN DE SPORTCLUB

Grootte van de sportclub (1/2)

- Om de grootte van sportclubs te operationaliseren baseren we ons op het aantal leden
- In voorgaande studies zijn verschillende indelingen terug te vinden. Bij een eerste indeling worden naar analogie met de studie van Van Lierde & Willems (2006) drie groepen onderscheiden, met name (1) kleine clubs (<61 leden), (2) middelgrote clubs (61-200 leden), en (3) grote clubs (>200 leden)
- De verzamelde gegevens laten bovendien toe om ook een onderscheid te maken tussen het aantal *sportende* leden enerzijds, en het *totaal* aantal leden anderzijds

Figuur 1.5 Sportclubgrootte, opdeling naar sportende leden en totaal aantal leden, operationalisering naar analogie met Van Lierde & Willems (2006) (N=789)

Grootte van de sportclub (2/2)

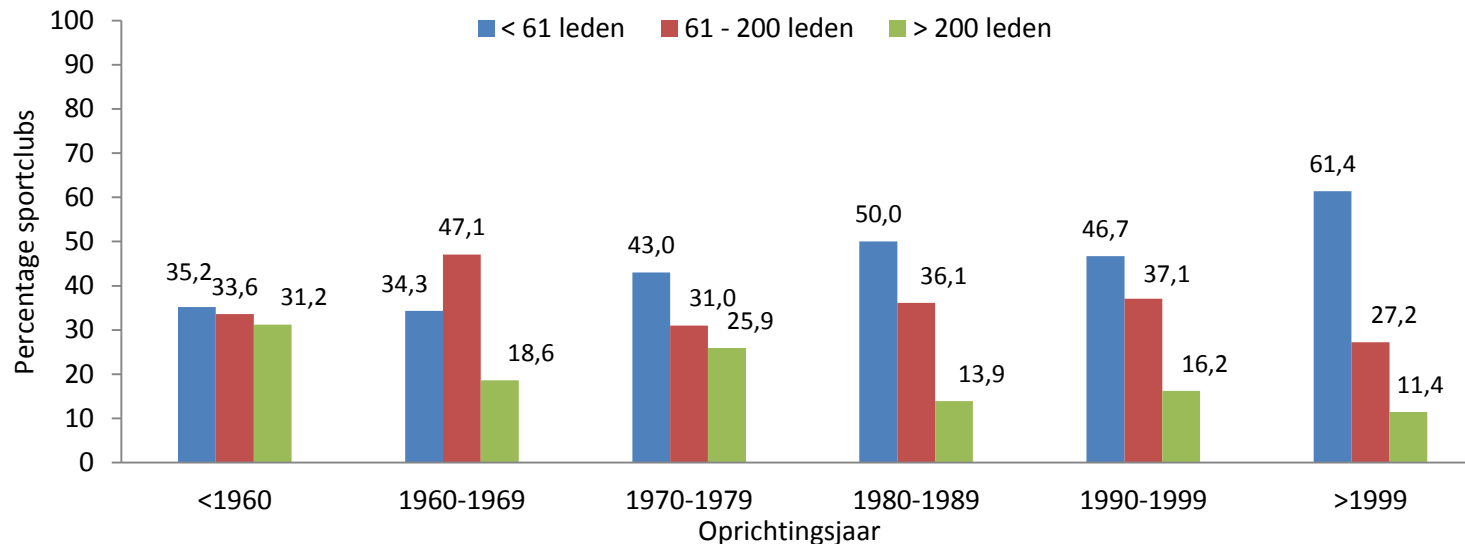
- Op basis van de indeling van Van Lierde & Willems (2006) stellen we vast dat kleine clubs het meest voorkomen, gevolgd door middelgrote clubs, en dit zowel op basis van het aantal sportende leden als het totaal aantal leden (zie Figuur 1.5)
- Minder dan één op vijf clubs telt meer dan 200 sportende leden en kan bijgevolg als een grote club worden bestempeld. Als we alle leden in rekening brengen vormt één op vier sportclubs een grote club. Deze laatste bevinding toont aan dat grote clubs een groter aandeel niet-sportende leden hebben dan kleine clubs
- Indien we naar het aantal sportende leden kijken, komt deze verhouding sterk overeen met de resultaten uit de studie van Van Lierde en Willems (2006). Volgens Van Lierde en Willems (2006) bleken 51 procent van de sportclubs minder dan 61 leden te hebben, terwijl 30 procent van de sportclubs 61 tot 200 leden telde. De overige twintig procent had meer dan 200 leden

Grootte van de sportclub naar oprichtingsjaar

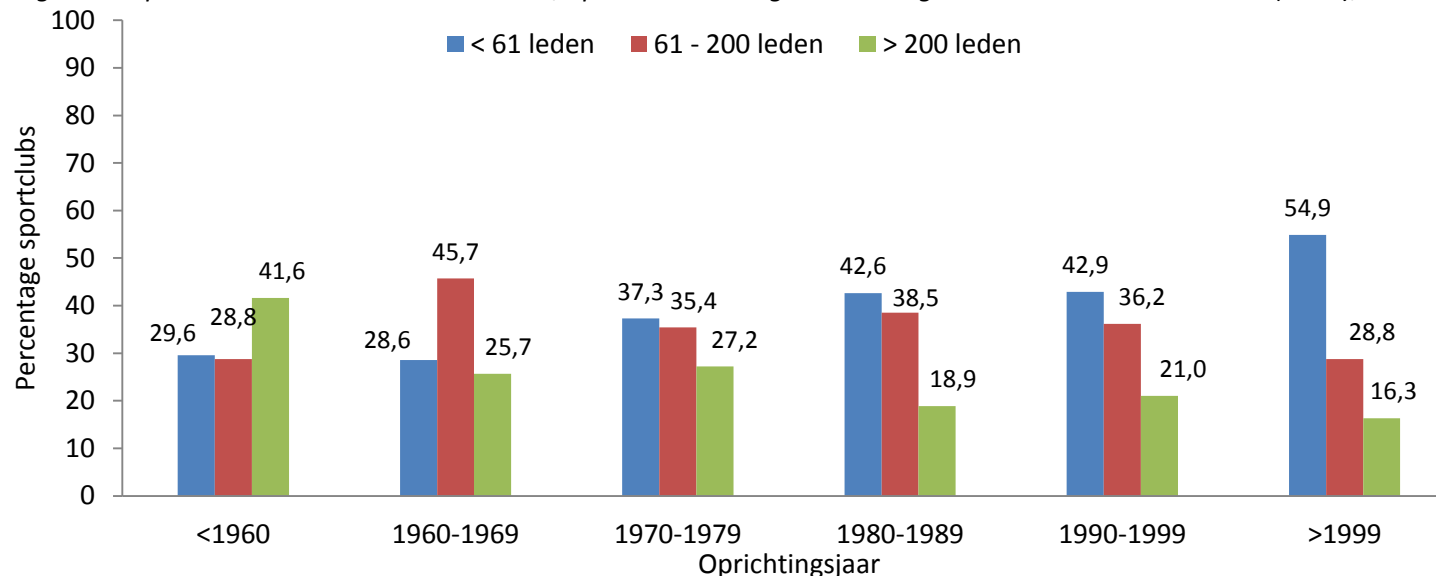
- Indien rekening wordt gehouden met het oprichtingsjaar van de sportclub, dan valt op dat het aandeel van de kleine sportclubs groter is naarmate het oprichtingsjaar recenter is (61,4% bij oprichtingsjaar na 1999 versus 35,2% bij oprichtingsjaar voor 1960 bij de sportende leden, zie Figuur 1.6; en 54,9% bij oprichtingsjaar na 1999 versus 29,6% bij oprichtingsjaar voor 1960 bij het totaal aantal leden, zie Figuur 1.7)
- Het aandeel van grote sportclubs is dan weer het grootst bij de clubs die opgericht werden voor 1980

Grootte van de sportclub naar oprichtingsjaar

Figuur 1.6 Sportclubgrootte op basis van sportende leden, operationalisering naar analogie met Van Lierde & Willems (2006), naar oprichtingsjaar (N=764)

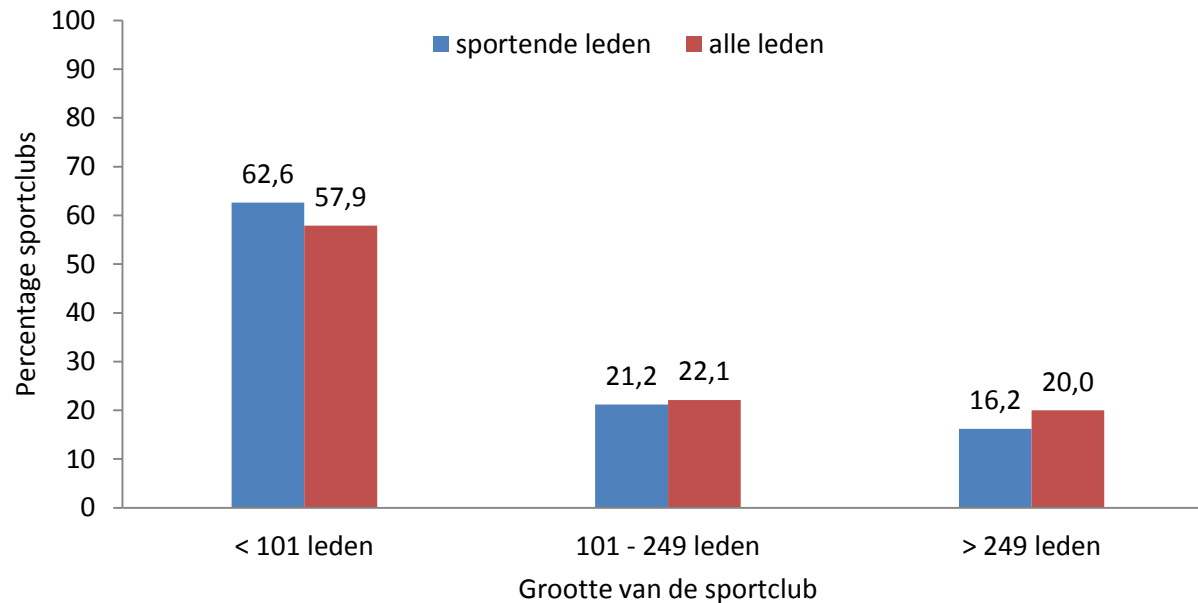
Figuur 1.7 Sportclubgrootte op basis van het totaal aantal leden, operationalisering naar analogie met Van Lierde & Willems (2006), naar oprichtingsjaar (N=764)

Grootte van de sportclub volgens van Kalmthout e.a. (2009) (1/2)

- Figuur 1.8 toont de grootte van sportclubs in Vlaanderen op basis van de indeling die in het sportclubonderzoek van het Nederlandse Mulier Instituut wordt gehanteerd (van Kalmthout & Lucassen, 2008; van Kalmthout e.a., 2006; 2009). Ook hier gaat het om een driedeling. Kleine clubs tellen in de Nederlandse studie minder dan 101 leden. Bij middelgrote clubs gaat het om 101 tot 249 leden en vanaf 250 leden spreekt men hier van grote clubs

Figuur 1.8 Sportclubgrootte, opdeling naar sportende leden en totaal aantal leden, operationalisering naar analogie met van Kalmthout e.a. (2009) (N=789)

Grootte van de sportclub volgens van Kalmthout e.a. (2009) (2/2)

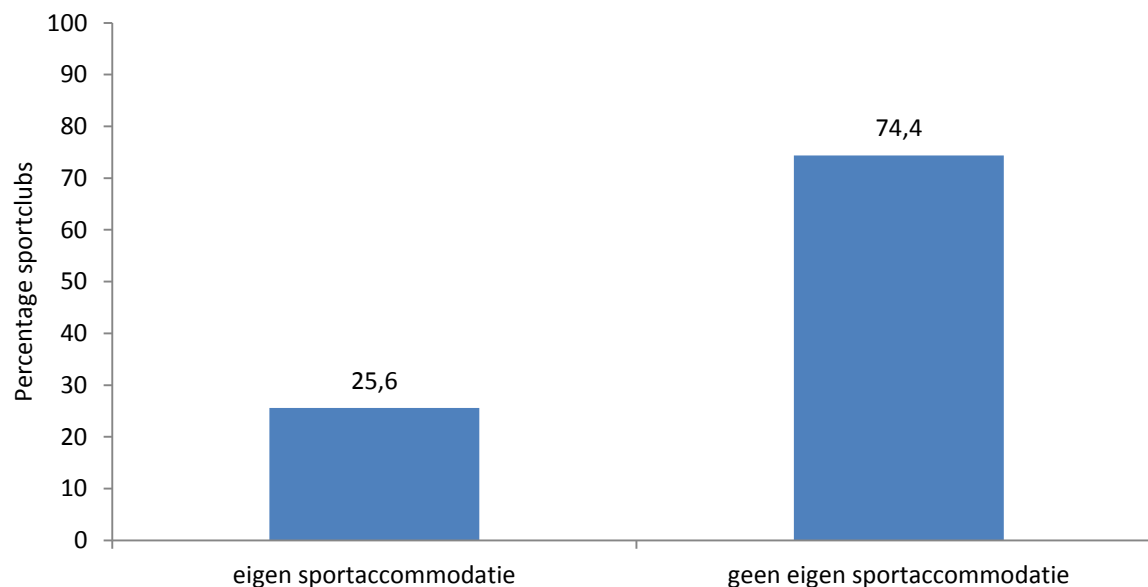
- Indien we deze indeling voor Vlaanderen hanteren zien we dat, gebaseerd op het aantal sportende leden, ongeveer zes op tien sportclubs (62,6%) als klein kan worden beschouwd. Twee op tien sportclubs zijn middelgroot (21,2%). Slechts zestien procent van de Vlaamse sportclubs kan conform de Nederlandse criteria als een grote club worden bestempeld, en dus 250 leden of meer tellen
- Als we het totaal aantal leden in rekening brengen, ligt het aandeel grote sportclubs iets hoger (20,0%) en dat van de kleine sportclubs lager (57,9%)
- Een vergelijking met de resultaten van van Kalmthout e.a. (2009) leert ons dat sportclubs in Vlaanderen gemiddeld kleiner zijn dan in Nederland. Een derde van de sportverenigingen in Nederland hebben immers 250 leden of meer, terwijl één vierde als middelgroot en vier op tien als kleine verenigingen beschouwd kunnen worden (van Kalmthout e.a., 2009)
- Het Mulier Instituut (2016) geeft aan dat Nederland bijna 29.000 sportverenigingen telt; dit komt overeen met één club per 586 inwoners
- Vlaanderen telt bij benadering 22.650 sportclubs (Vlaamse Regering, 2014), wat overeenkomt met één club per 286 inwoners
- Gemiddeld gezien telt Vlaanderen in verhouding dus meer en kleinere sportclubs, terwijl Nederland in verhouding minder maar grotere sportclubs heeft

1.4 SPORTACCOMMODATIES

Sportaccommodaties in eigen bezit/beheer

- Zoals de resultaten in Figuur 1.9 aantonen beschikt één op vier van de Vlaamse sportclubs over sportaccommodatie(s) in eigen bezit of beheer. Bij drie vierde van de sportclubs is dit niet het geval
- Verder blijkt dat meer dan de helft van de sportclubs die sportaccommodaties in eigen bezit/beheer hebben (53,8%), deze ook beschikbaar stellen aan derden, terwijl de accommodaties van de overige sportclubs enkel door deze clubs gebruikt worden

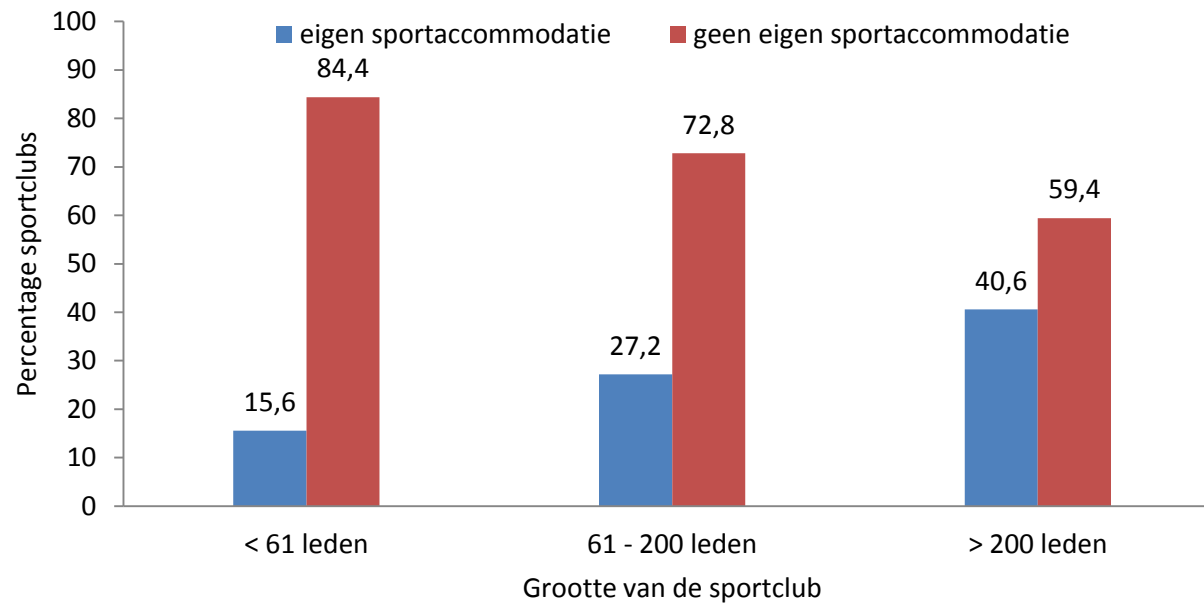
Figuur 1.9 Sportaccommodatie in eigen bezit/beheer (N=681)

Sportaccommodaties in eigen bezit/beheer naar grootte sportclub

- Het bezitten of beheren van sportaccommodatie(s) hangt sterk samen met de grootte van een club (Figuur 1.10)
- De verschillen naar grootte zijn statistisch significant ($\chi^2 = 33,7 / DF=2 / p < .0001$); hoe groter de sportclub, hoe meer er sprake is van accommodatie(s) in eigen beheer
- Vier op tien grote clubs (40,6%) hebben sportinfrastructuur in eigen beheer. Bij kleine clubs geldt dit voor minder dan één op vijf (15,6%). Een kleine drie op tien van de middelgrote clubs beschikt over eigen sportinfrastructuur

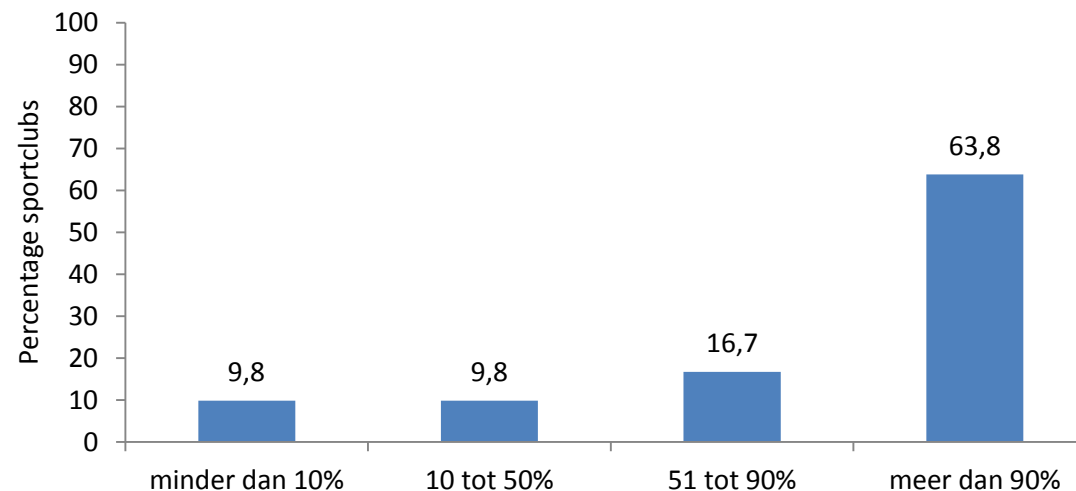
Figuur 1.10 Sportaccommodatie in eigen bezit/beheer, naar grootte van de club (N=676)

Aandeel sportaccommodaties in eigen bezit/beheer

- Wanneer clubs over eigen infrastructuur beschikken en/of verantwoordelijk zijn voor het dagelijkse beheer en onderhoud van de accommodatie, neemt dit niet weg dat deze clubs ook gebruik maken van andere accommodaties
- Aan de sportclubs die sportinfrastructuur in eigen beheer hebben, werd bijgevolg ook de vraag gesteld welk aandeel deze infrastructuur vertegenwoordigt in het totaal van de sportinfrastructuur die door de club wordt gebruikt
- Uit de resultaten in Figuur 1.11 komt naar voor dat ruim zes op de tien clubs met infrastructuur in eigen beheer, voor meer dan 90 procent beroep doet op de 'eigen' accommodatie. Clubs die verklaren voor minder dan de helft gebruik te maken van eigen infrastructuur vormen een duidelijke minderheid (19,6%). We kunnen dus stellen dat slechts een relatief klein aandeel van de clubs (één op vier) zelf accommodatie bezit of beheert, maar wanneer dit het geval is wordt in sterke mate van deze accommodatie gebruik gemaakt

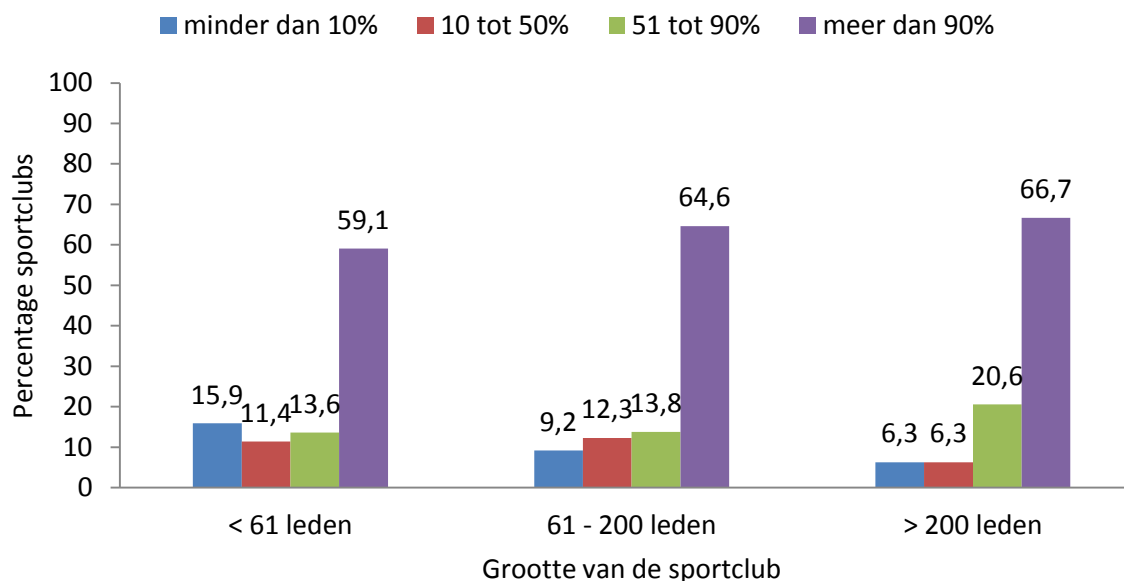
Figuur 1.11 Aandeel van de accommodatie in eigen beheer ten opzichte van de totaal gebruikte accommodatie (N=174 – enkel sportclubs met eigen accommodatie)

Aandeel sportaccommodaties in eigen bezit/beheer naar grootte sportclub

- De vaststelling dat clubs die zelf accommodatie bezitten of dagelijks beheren in een grote meerderheid van de gevallen in hoofdzaak op eigen accommodatie steunen voor hun activiteiten (supra), geldt ongeacht de grootte van de club (Figuur 1.12)
- Hierbij stellen we geen statistisch significante verschillen vast wat betreft het gebruik van eigen accommodatie naargelang de clubgrootte

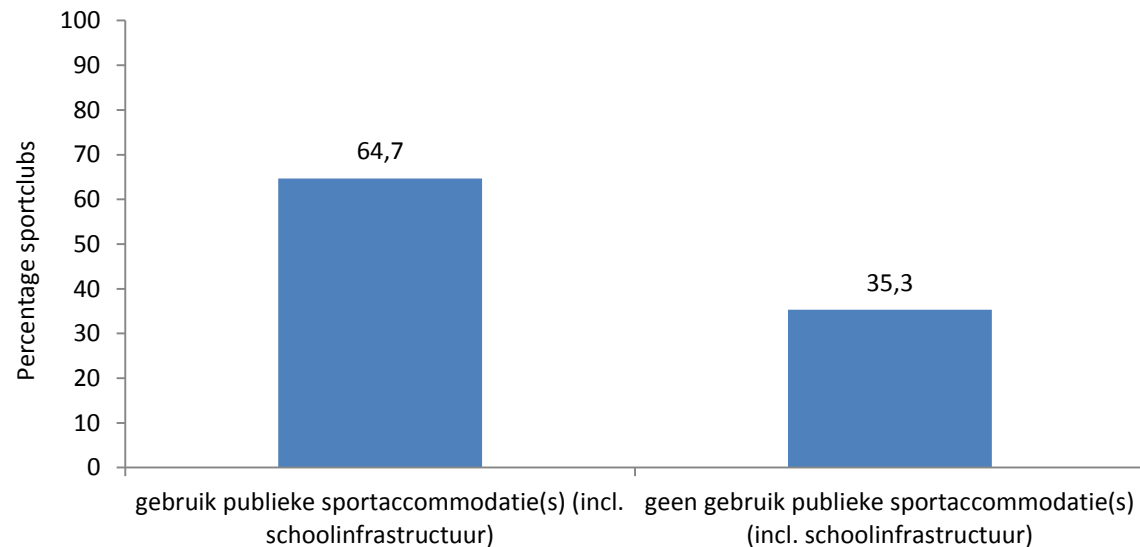
Figuur 1.12 Aandeel van de accommodatie in eigen beheer ten opzichte van de totaal gebruikte accommodatie, naar grootte van de club (N=172 – enkel sportclubs met eigen accommodatie)

Gebruik publieke sportaccommodatie(s) (inclusief schoolinfrastructuur)

- De resultaten in Figuur 1.13 tonen aan dat bijna twee op drie sportclubs gebruik maakt van publieke sportaccommodatie(s), m.a.w. sportinfrastructuur dat in het bezit/beheer is van de lokale of Vlaamse overheid waaronder ook de schoolsportinfrastructuur
- Er worden geen significante verschillen vastgesteld naar grootte van de sportclubs
- Bijna negen op tien (88,6%) sportclubs die gebruik maken van publieke sportaccommodatie(s) dient hiervoor een vergoeding te betalen

Figuur 1.13 Gebruik van publieke sportaccommodatie(s) door sportclubs (inclusief schoolinfrastructuur) (N=678)

Mate van tevredenheid met de beschikbare sportaccommodaties

- Meer dan drie op de tien sportclubs gaat (helemaal) niet akkoord met de stelling dat hun club van voldoende infrastructuur gebruik kan maken
- Bij meer dan een derde van de sportclubs (36,8%) wordt de groei van de club geremd door een tekort aan sportinfrastructuur
- Voor bijna de helft van de sportclubs is het onderhoud en/of de huur van sportinfrastructuur en investeringen in vernieuwing van materiaal een zware financiële last voor de club

Tabel 1.1 Stellingen aangaande sportaccommodaties bij sportclubs (in %)

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Neutraal	Akkoord	Helemaal akkoord
Onze club beschikt over voldoende infrastructuur of kan voldoende gebruik maken van de infrastructuur die ter beschikking wordt gesteld	9,4	21,9	12,2	39,5	17,0
De groei van onze club wordt geremd door een tekort aan sportinfrastructuur	13,4	33,7	16,1	23,4	13,4
Het onderhoud en/of de huur van sportinfrastructuur is een zware financiële last voor onze club	8,7	22,1	21,6	28,8	18,8
Investeringen in vernieuwing van materiaal zijn een zware last voor onze club	8,1	19,3	25,7	29,2	17,7

Mate van tevredenheid met de beschikbare sportaccommodaties naar grootte sportclub

- De resultaten in Tabel 1.2 tonen aan dat het de grote clubs zijn die het minst tevreden zijn over de mate waarin ze over sportinfrastructuur kunnen beschikken en die het meest aangeven dat de groei van de club afgeremd wordt door een tekort aan sportinfrastructuur
- Ook de financiële lasten van het onderhoud en/of de huur van sportinfrastructuur en de investeringen in vernieuwing van materiaal worden zwaarder ervaren door grote clubs dan door kleinere clubs

Tabel 1.2 Stellingen aangaande sportaccommodaties bij sportclubs, naar grootte van de club (gemiddelde score van 0 = helemaal niet akkoord tot 5 = helemaal akkoord)

	<61 leden	61-200 leden	>200 leden	Significantie
Onze club beschikt over voldoende infrastructuur of kan voldoende gebruik maken van de infrastructuur die ter beschikking wordt gesteld	3,5	3,4	3,0	***
De groei van onze club wordt geremd door een tekort aan sportinfrastructuur	2,6	3,0	3,4	***
Het onderhoud en/of de huur van sportinfrastructuur is een zware financiële last voor onze club	3,0	3,2	3,8	***
Investeringen in vernieuwing van materiaal zijn een zware last voor onze club	3,0	3,3	3,7	***

* = $p < .05$ / ** = $p < .01$ / *** = $p < .001$ / NS = niet significant

1.5 BESLUIT

Organisatorisch profiel van sportclubs

In dit hoofdstuk werd het organisatorisch profiel van de sportclubs in Vlaanderen van naderbij bestudeerd. De resultaten tonen aan dat het overgrote deel van de sportclubs reeds een zekere traditie kennen en kunnen terugkijken op een relatief lang bestaan. Zo werd iets minder dan de helft van de sportclubs opgericht voor de jaren '80. Bovendien blijkt dat sportclubs die reeds langer bestaan een meer stabiele organisatiestructuur kennen onder de structuur van een vereniging zonder winstoogmerk. Langs de andere kant hebben Vlaamse sportclubs een eerder zwak juridisch statuut: bijna 37 procent van de clubs is een feitelijke vereniging. Zes op tien Vlaamse sportclubs zijn een vzw. De structuur van de club blijkt sterk samen te hangen met het aantal leden, zo is zes op tien van de kleine sportclubs een feitelijke vereniging, terwijl dit bij de grote sportclubs slecht acht procent is.

Grootte van sportclubs

Vlaanderen telt een groot aantal kleine sportclubs, bijna de helft van de clubs telt 60 sportende leden of minder. Een derde van de clubs heeft een ledenbestand van tussen de 61 en 200 sportende leden en iets minder dan een vijfde van de clubs kunnen we als grote clubs beschouwen en tellen meer dan 200 sportende leden. Ook in vergelijking met Nederland stellen we vast dat de sportclubs in Vlaanderen eerder klein zijn.

Sportaccommodaties

Een kwart van de Vlaamse sportclubs blijkt over infrastructuur in eigen bezit of beheer te beschikken. De helft van de clubs die over eigen infrastructuur beschikken, stellen deze ook beschikbaar aan derden. Bijna twee derde van de sportclubs maken gebruik van publieke sportaccommodaties, het overgrote deel van deze clubs dient hiervoor een vergoeding te betalen. Verder werd ook ingezoomd op de houding van sportclubs met betrekking tot de beschikbaarheid, het onderhoud van en de investering in sportaccommodaties. Meer dan de helft van de clubs is tevreden over de beschikbaarheid van sportinfrastructuur, terwijl drie op tien sportclubs aangeven over onvoldoende sportinfrastructuren te beschikken. Bij meer dan een derde van de clubs wordt hun groei afgeremd door een tekort aan beschikbare infrastructuur en bijna de helft van de clubs beschouwd het onderhoud en/of de huur van accommodaties en investering in vernieuwing van materiaal als een zware financiële last. Deze bevindingen hangen nauw samen met de grootte van de club, waarbij grotere clubs meer problemen ervaren dan kleine clubs.

HOOFDSTUK 2

SPORTAANBOD

2.1 Unisport versus omnisport

2.2 Sporttak(ken)

2.3 Sporttype

2.4 Niveau van sportbeoefening

2.5 Besluit

Doelstelling

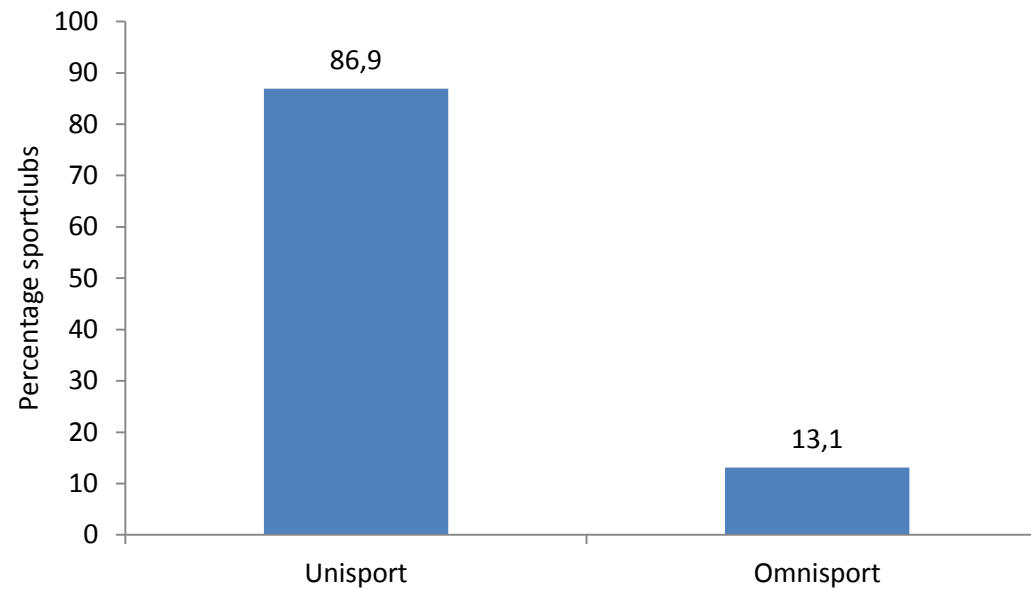
In dit hoofdstuk brengen we het aanbod van sportclubs in Vlaanderen in kaart. Hierbij focussen we in eerste instantie op het onderscheid tussen unisport-clubs die één sporttak aanbieden en omnisport-clubs die meerdere sporttakken aanbieden. Vervolgens wordt dieper ingegaan bij de sport(en) en sporttypes die aangeboden worden.

2.1 UNISPORT VERSUS OMNISPORT

Unisport- versus omnisport-aanbod

- Een kleine negen op tien sportclubs in Vlaanderen zijn unisport-clubs, die één sport of verwante sporten (vb. skiën en snowboarden) aanbieden
- De overige dertien procent zijn omnisport-clubs die twee of meerdere sporten aanbieden

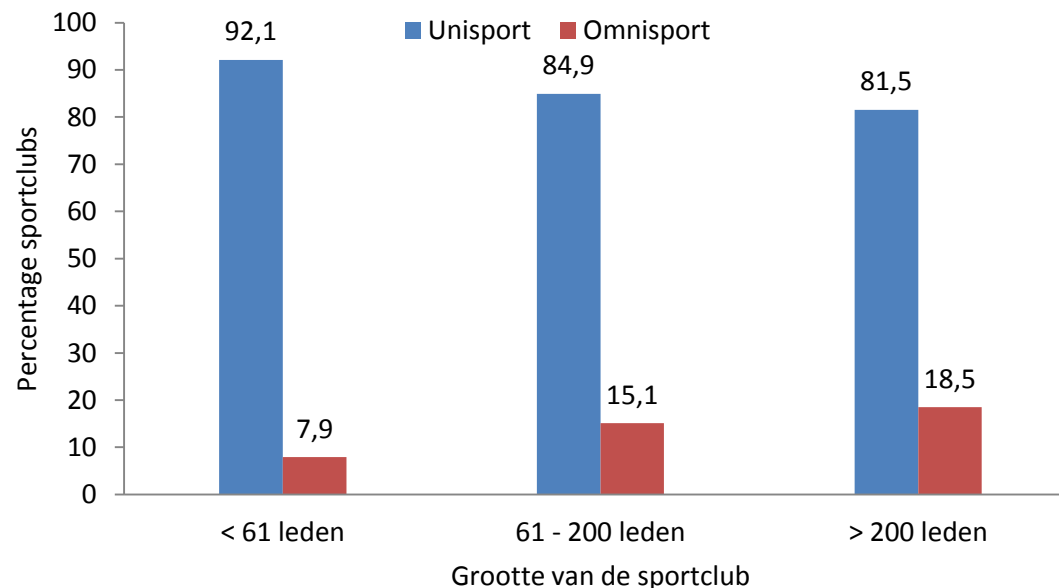
Figuur 2.1 Aandeel sportclubs met een unisport- dan wel omnisport-aanbod (N=995)

Unisport- versus omnisport-aanbod naar grootte sportclub

- Als we de grootte van de sportclubs in rekening brengen stellen we een statistisch significant verschil vast tussen kleine en grote sportclubs ($\chi^2 = 13,6 / DF=2 / p < .005$)
- Bij de grote sportclubs geeft bijna één op vijf clubs aan een omnisport-aanbod te voorzien
- Bij de kleine sportclubs is dit slechts acht procent van de clubs

Figuur 2.2 Aandeel sportclubs met een unisport- dan wel omnisport aanbod, naar grootte van de sportclub (N=789)

2.2 SPORTAK(KEN)

Sporttak in unisport-clubs (1/2)

- Om het sportaanbod verder in kaart te brengen maken we een onderscheid tussen de sportclubs met een unisport-aanbod en sportclubs met een multisport-aanbod
- In Tabel 2.1 worden de aangeboden sporttakken binnen de bevraagde unisport-clubs weergegeven
- De resultaten tonen aan dat er een sterke variatie is in de aangeboden sporten; de tabel telt meer dan zestig verschillende sporten
- De meeste sporttakken die in de tabel worden weergegeven, komen echter slechts bij minder dan vijf procent van de sportclubs voor. De belangrijkste vaststelling hier is dan ook de enorme waaier aan sporttakken
- Voetbal (18,0%), vechtsporten* (10,9%) en fietsen (8,8%) worden in de meeste van de bevraagde unisport-clubs aangeboden, de top vijf wordt vervolledigd door volleybal (5,7%) en futsal/zaalvoetbal (4,5%)

* Onder vechtsporten behoren: aikido, boksen, escrima, jiujitsu, judo, karate, taekwondo, taichi, tangsodo, wingchun, wushu en andere vechtsporten

Sporttak in unisport-clubs (2/2)

Tabel 2.1 Sportaanbod in de bevraagde unisport-clubs (N=865)

Sporttak	N	%	Sporttak	N	%
Voetbal	156	18,0%	Schaatsen	5	0,6%
Vechtsporten	94	10,9%	Duivensport	4	0,5%
Fietsen	76	8,8%	Motorsport	4	0,5%
Volleybal	49	5,7%	Schermen	4	0,5%
Futsal/zaalvoetbal	39	4,5%	Volkssporten (excl schietsporten & minivoetbal)	4	0,5%
Gymnastiek	39	4,5%	Indoorhockey en aanverwanten (floorball)	3	0,3%
Tennis	38	4,4%	Modelbouwsport (zweefvliegtuig, telegeleide auto...)	3	0,3%
Badminton	29	3,4%	Organisatie wielervedstrijden	3	0,3%
Basketbal	29	3,4%	Squash	3	0,3%
Dans	29	3,4%	Triatlon	3	0,3%
Zwemmen	29	3,4%	Veldhockey	3	0,3%
Tafeltennis	28	3,2%	Waterski/wakeboarding	3	0,3%
Wandelen	28	3,2%	Zeilen	3	0,3%
Atletiek	24	2,8%	Baseball & softball	2	0,2%
Boogschieten	21	2,4%	Gezondheidssporten	2	0,2%
Duiken	17	2,0%	Ijshockey	2	0,2%
Paardensport	17	2,0%	Inline schaatsen, skeeleren, skateboard...	2	0,2%
Petanque	17	2,0%	Kano/kayak	2	0,2%
Hengelsport	15	1,7%	Klimmen	2	0,2%
Geweer/pistoolschieten	10	1,2%	Lacrosse	2	0,2%
Hondensport	10	1,2%	Reddend zwemmen	2	0,2%
Minivoetbal	10	1,2%	Ropeskipping	2	0,2%
Biljart, snooker	9	1,0%	Schaken	2	0,2%
Fitness/aerobic	9	1,0%	Speleologie	2	0,2%
Loopsport	7	0,8%	Surfen (incl. windsurfen, kite surfing...)	2	0,2%
Sport voor mensen met handicap of chronische ziekte	7	0,8%	Vinkenzetten	2	0,2%
Yoga	6	0,7%	BMX	1	0,1%
Bowling en aanverwanten	5	0,6%	Indiaca	1	0,1%
Handbal	5	0,6%	Roeien	1	0,1%
Korfbal	5	0,6%	Rugby	1	0,1%
Mountainbike	5	0,6%	Waterpolo	1	0,1%

Sporttakken in multisport-clubs (1/2)

- In Tabel 2.2 wordt een overzicht gegeven van de verschillende sporttakken die aangeboden worden binnen de multisport-clubs in onze steekproef
- Multisport-clubs bieden verschillende sporten aan, bijgevolg is de som van de verschillende sporten (N=436) hoger dan het aantal bevraagde multisport-clubs (N=130)
- Binnen de 130 multisport-clubs worden 48 verschillende sporten aangeboden; ook hier stellen we opnieuw een grote variëteit aan sporttaken vast
- De danssport (32,3%) wordt het meest aangeboden binnen multisport-clubs, gevolgd door wandelen (30,0%), fietsen (29,2%), gymnastiek (23,8%) en vechtsporten (26,9%)

Sporttakken in multisport-clubs (2/2)

Tabel 2.2 Sportaanbod in de bevraagde multisport-clubs (N=130)

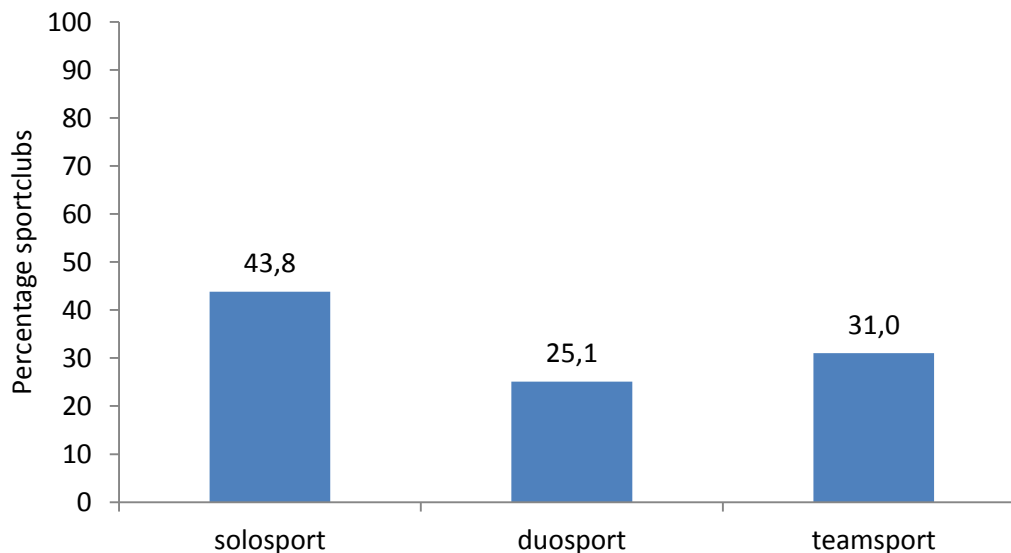
Sporttak	N	%	Sporttak	N	%
Dans	42	32,3%	Circustechnieken	3	2,3%
Wandelen	39	30,0%	Mountainbike	3	2,3%
Fietsen	38	29,2%	Klimmen	3	2,3%
Gymnastiek	31	23,8%	Surfen (incl. Windsurfen, kite surfing...)	3	2,3%
Vechtsporten	35	26,9%	BMX	2	1,5%
Fitness/aerobic	25	19,2%	Trampolinespringen	2	1,5%
Petanque	24	18,5%	Handbal	2	1,5%
Zwemmen	22	16,9%	Kano/kayak	2	1,5%
Badminton	20	15,4%	Netbal	2	1,5%
Volleybal	16	12,3%	Boogschieten	2	1,5%
Bowling en aanverwanten	14	10,8%	Squash	2	1,5%
Sport voor mensen met handicap of chronische ziekte	12	9,2%	Speleologie	2	1,5%
Voetbal	11	8,5%	Waterpolo	2	1,5%
Atletiek	9	6,9%	Waterski/wakeboarding	2	1,5%
Yoga	8	6,2%	Zeilen	2	1,5%
Tafeltennis	7	5,4%	Curling	1	0,8%
Triatlon	7	5,4%	Paardensport	1	0,8%
Volkssporten (excl schietsporten & minivoetbal)	6	4,6%	Duiken	1	0,8%
Futsal/zaalvoetbal	5	3,8%	Indoorhockey en aanverwanten (floorball)	1	0,8%
Loopsport	5	3,8%	Veldhockey	1	0,8%
Tennis	5	3,8%	Korfbal	1	0,8%
Basketbal	4	3,1%	Motorsport	1	0,8%
Biljart, snooker	4	3,1%	Inline schaatsen, skeeleren, skateboard...	1	0,8%
Gezondheidssporten	4	3,1%	Ropeskipping	1	0,8%

2.3 SPORTTYPE

Sporttype

- Bij de indeling volgens het sporttype worden enkel de unisport-clubs in rekeningen gebracht en maken we een onderscheid tussen solosporten, sporten die voor de recreatieve beoefening ervan geen tegenstander vereisen; duosporten, sporten die minimaal één tegenstander vereisen om aan de formele sportvorm tegemoet te komen; en teamsporten, sporten waarbij minimaal twee tegenstanders nodig zijn
- Meer dan vier op tien sportclubs biedt een solosport aan
- Één op vier sportclubs biedt een duosport aan en drie op tien club een teamsport

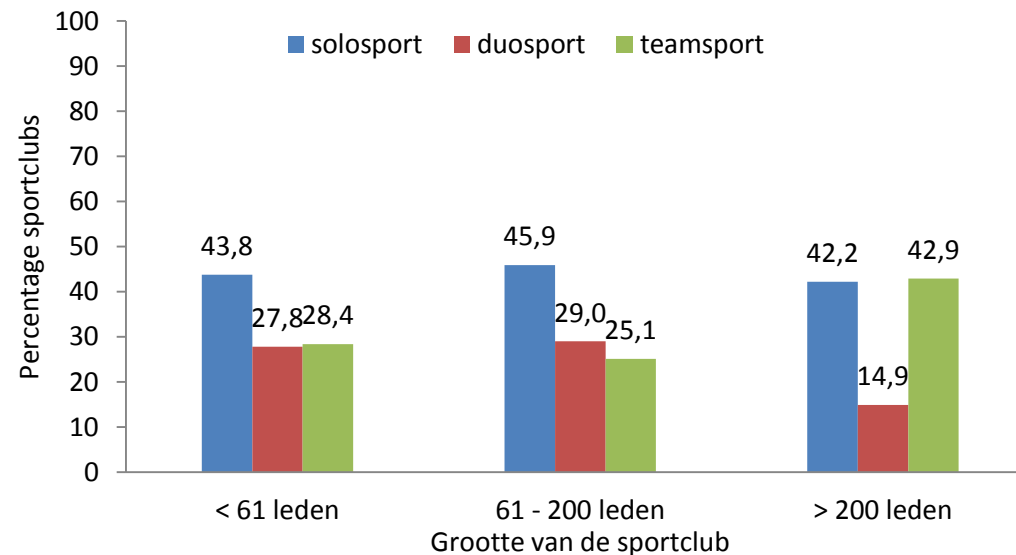
Figuur 2.3 Type van sport aangeboden door unisport-clubs (N=951)

Sporttype naar grootte sportclub

- Er blijken echter significante verschillen te zijn in functie van de grootte van de club ($\chi^2 = 19,1 / DF=4 / p < .001$)
- Zo blijkt uit Figuur 2.4 dat de teamsporten eerder in grote worden aangeboden (42,9%) in vergelijking met kleine (28,4%) of middelgrote (25,1%) clubs
- Voor duosporten is er eerder een aanbod in kleine (27,8%) of middelgrote (29,0%) clubs
- Het aanbod van de solosporten is redelijk gelijk verdeeld over de verschillende groottes van clubs

Figuur 2.4 Type van sport aangeboden door de unisport sportclubs naar grootte sportclub (N=781)

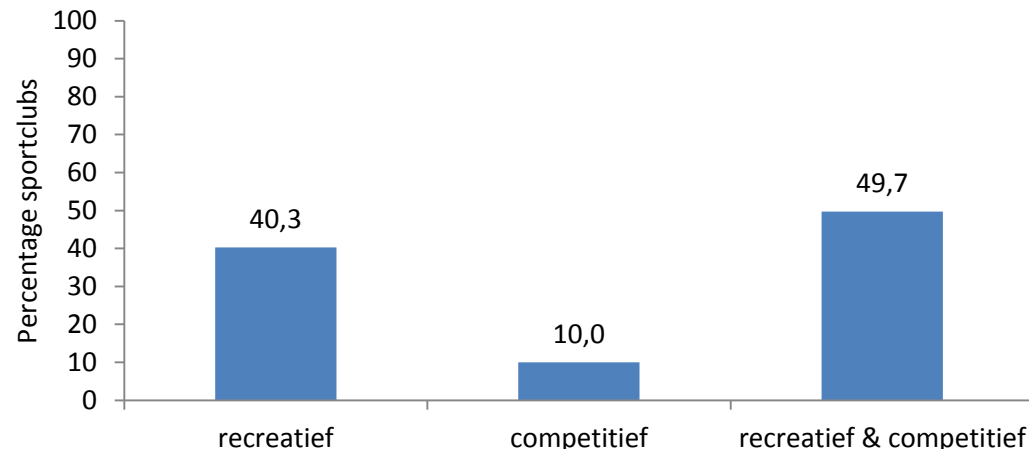

2.4 NIVEAU VAN SPORTBEOEFENING

Niveau van sportbeoefening

- Aan de deelnemende sportclubs werd gevraagd om aan te geven of de focus op het recreatief dan wel het competitief beoefenen van het sportaanbod ligt, of op beide
- De resultaten in Figuur 2.5 tonen aan dat de helft van de sportclubs (49,7%) aangeeft zowel op recreatie- als op competitiesport te focussen
- Vier op de tien (40,3%) van de sportclubs ziet zichzelf als een club die voornamelijk of enkel gericht is op recreatieve sportbeoefening
- De overige tien procent zijn sportclubs die enkel of vrijwel uitsluitend gericht zijn op competitieve sportbeoefening
- Clubs die enkel op competitie gericht zijn, vormen dus een duidelijke minderheid in het Vlaamse sportlandschap. De resultaten impliceren echter tegelijk dat in meer dan de helft van de clubs (59,7%) competitie een belangrijke plaats heeft in de werking

Figuur 2.5 Niveau van sportbeoefening in sportclubs (N=951)

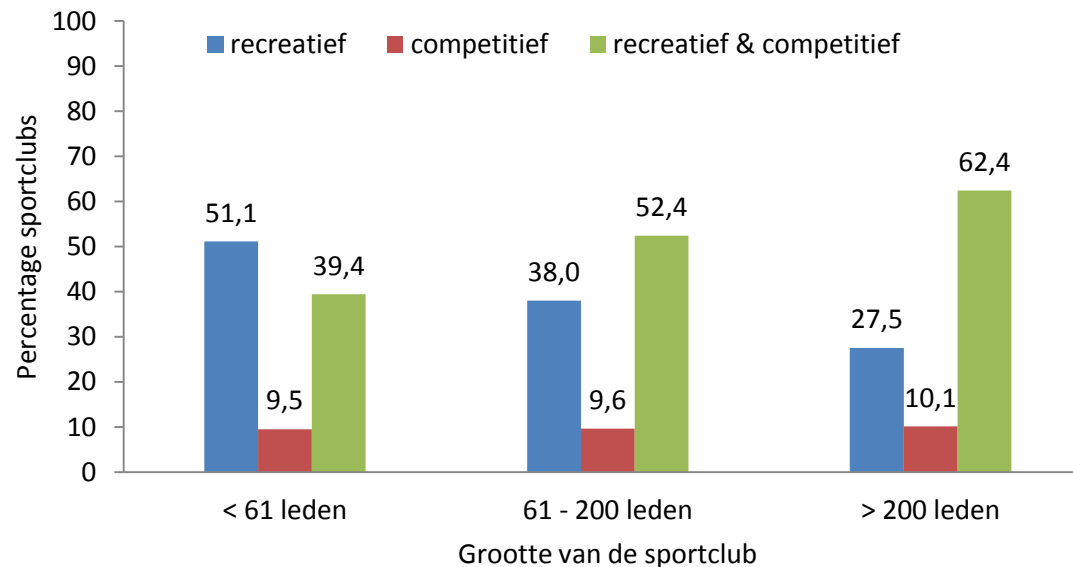
Niveau van sportbeoefening naar verschillende achtergrondvariabelen

- Bij de voorgaande resultaten en de resultaten in de volgende hoofdstukken gaan we steeds als volgt te werk:
 - Univariate analyse van de afhankelijke variabele
 - Bivariate analyse met de grootte van de sportclub als onafhankelijk variabele
- Naast de grootte van de sportclub als onafhankelijk variabele zijn er nog verschillende interessante achtergrondvariabelen ter beschikking
- Aangezien de bivariate analyses naar elk van de verschillende achtergrondvariabelen tot een zeer uitgebreid en gedetailleerd rapport zou leiden, zullen we voor één afhankelijke variabele, namelijk het niveau van sportbeoefening, de resultaten van de analyses voor de volgende achtergrondkenmerken rapporteren:
 - Statuut van de sportclub
 - Oprichtingsjaar van de sportclub
 - Unisport-club versus omnisport-club
 - Aangesloten bij federatie of koepelorganisatie?
 - Aangesloten bij gemeentelijke/stedelijke sportraad?
 - Percentage jeugdleden
 - Evolutie ledenaantal ten opzichte van vijf jaar geleden
 - Verwachte evolutie ledenaantal
 - Financiële situatie
 - Bezig eigen sportinfrastructuur
- In het vervolg van het rapport focussen we enkel op de grootte van de sportclub als achtergrondvariabele

Niveau van sportbeoefening naar grootte sportclub

- Ook wat betreft het niveau van sportbeoefening wordt een onderscheid gemaakt naar grootte van de sportclubs
- De resultaten in Figuur 2.6 vertonen significante verschillen ($\chi^2 = 30,7 / DF=4 / p < .001$)
- Zo staat de focus op louter recreatieve sportbeoefening vaker centraal in kleine sportclubs (51,1%) in vergelijking met grote sportclubs (27,5%)
- Grote sportclubs focussen dan weer sterker op zowel recreatieve als competitieve sportbeoefening (62,4%) in vergelijking met de kleine clubs (39,4%)
- De louter competitieve beoefening komt bij elke grootte van club even vaak voor

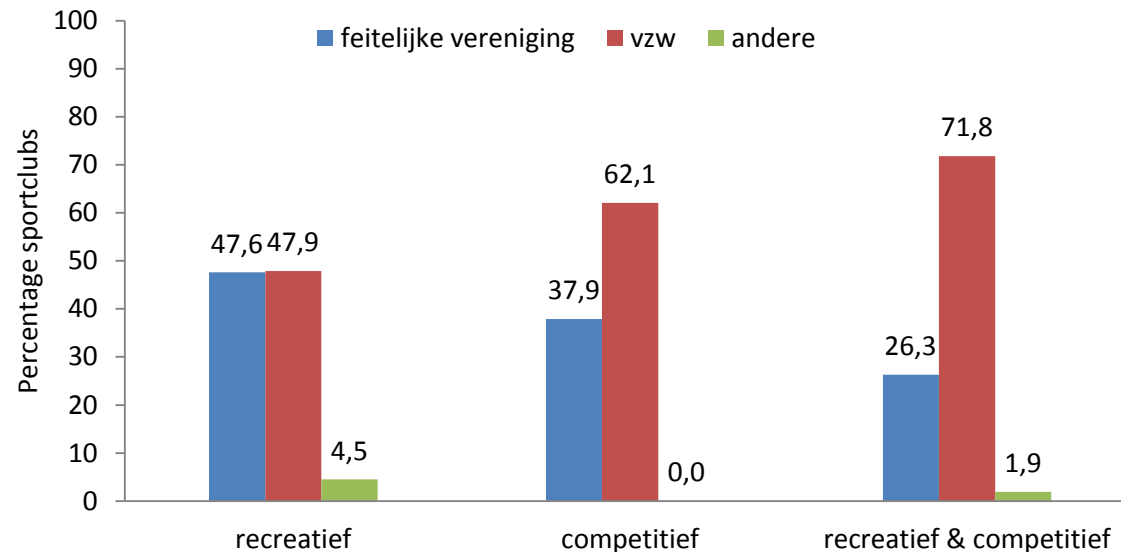
Figuur 2.6 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar grootte sportclub (N=781)

Niveau van sportbeoefening naar statuut sportclub

- In Figuur 2.7 wordt het niveau van sportbeoefening afgezet tegen het statuut van de sportclub
- De resultaten vertonen significante verschillen ($\chi^2 = 53,9 / DF=4 / p < .001$)
- We stellen vast dat de clubs met een focus op zowel recreatie als competitie in meer dan zeven op de tien (71,8%) gevallen een vzw-structuur hebben; bij de competitieve clubs is dit meer dan zes op tien (62,1%)
- Bij de louter recreatieve sportclubs komt de vzw-structuur even vaak voor als de structuur als feitelijke vereniging; bij deze groep van sportclubs heeft een kleine vijf procent een andere structuur, dit is hoger dan bij de twee andere groepen van clubs. De recreatieve sportclubs hebben dus vaker een zwakker juridisch statuut

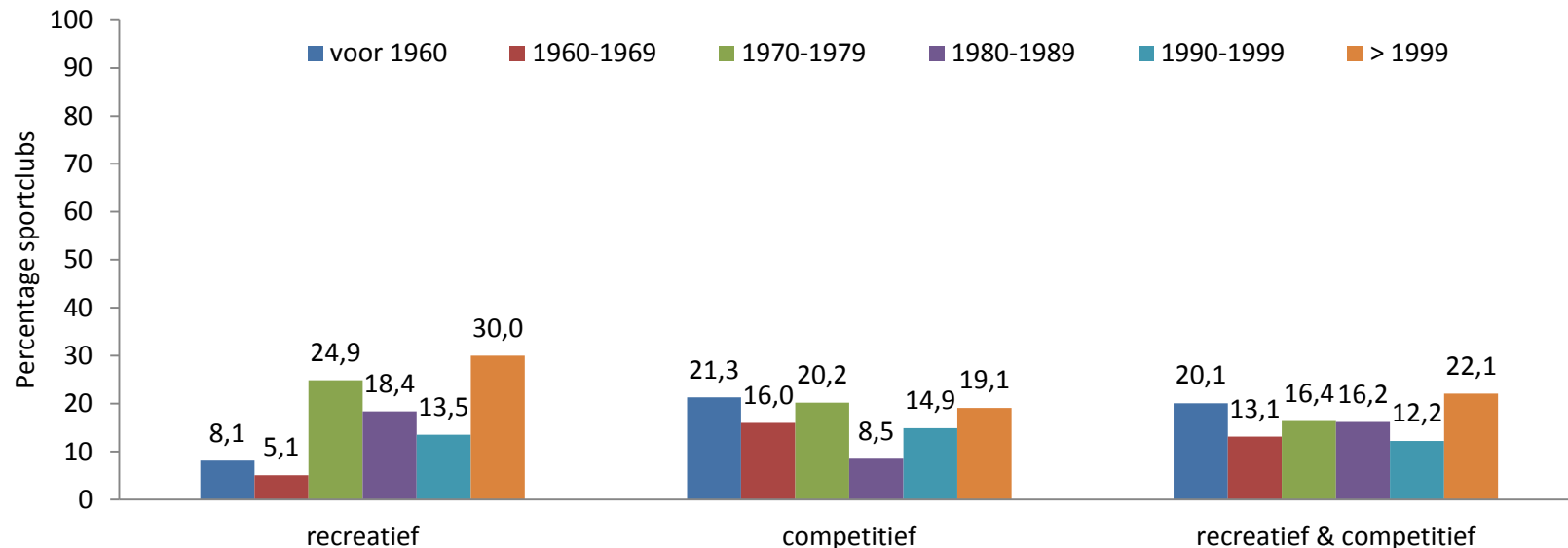
Figuur 2.7 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar statuut sportclub (N=940)

Niveau van sportbeoefening naar oprichtingsjaar sportclub

- In de volgende analyse brengen we het oprichtingsjaar van de sportclubs in rekening
- De resultaten in Figuur 2.8 vertonen significante verschillen ($\chi^2 = 56,5 / DF=10 / p < .001$)
- Zo blijken de recreatieve sportclubs 'jonger' te zijn, slechts 13,2 procent van deze clubs werden opgericht voor 1970
- Bij de competitieve sportclubs is 37,3 procent van de club opgericht voor 1970 wat aangeeft dat de focus in het verleden sterker op competitie lag
- Bij de clubs die zowel op recreatie als competitie focussen stellen we een gelijkmatige verdeling vast over de verschillende oprichtingsperiodes

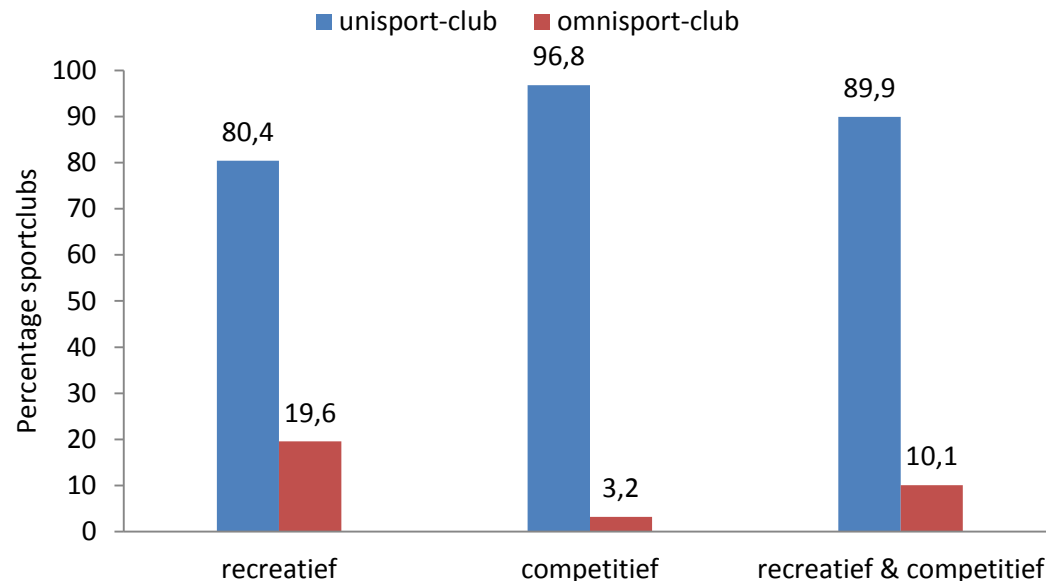
Figuur 2.8 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar oprichtingsjaar sportclub (N=922)

Niveau van sportbeoefening naar type sportclub

- In een volgende analyseren we het niveau van sportbeoefening in unisport-clubs versus omnisport-clubs
- De resultaten in Figuur 2.9 vertonen significante verschillen ($\chi^2 = 25,7 / DF=2 / p < .001$)
- Zo blijken de louter competitieve sportclubs in het overgrote deel van de gevallen (96,8%) unisport-clubs te zijn
- Ook bij de clubs die zowel een recreatieve als competitieve focus hebben, vinden we voornamelijk unisport-clubs terug, namelijk acht op de tien
- De recreatieve clubs hebben het grootste aandeel omnisport-clubs, namelijk bijna één op vijf clubs

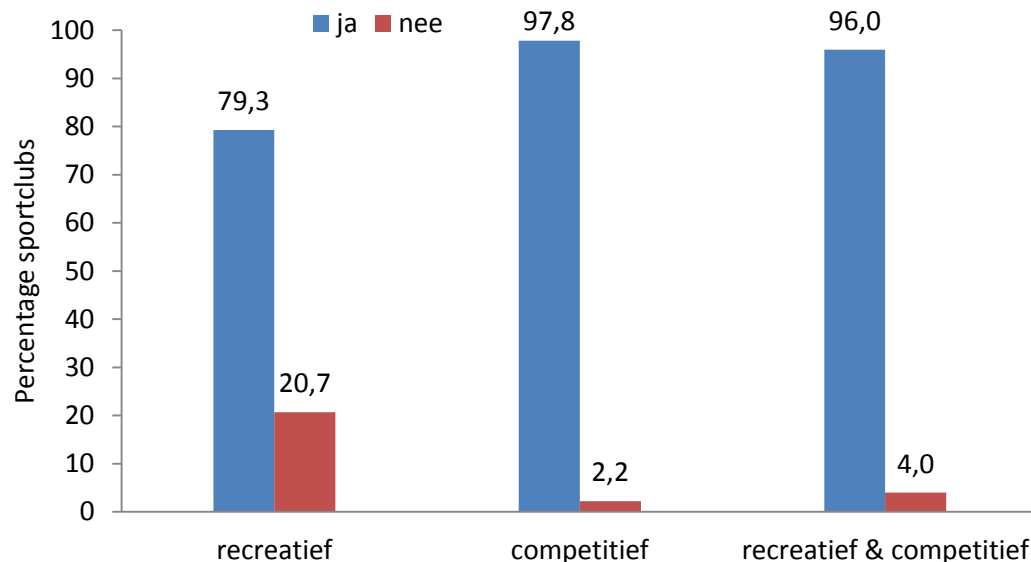
Figuur 2.9 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar type sportclub (N=951)

Niveau van sportbeoefening naar lidmaatschap federatie/koepelorganisatie

- In Figuur 2.10 analyseren we of het niveau van sportbeoefening invloed heeft op het al dan niet lid zijn van een federatie of koepelorganisatie
- De resultaten vertonen significante verschillen ($\chi^2 = 65,8 / DF=2 / p < .001$)
- Uit de resultaten komt naar voor dat het overgrote deel van de competitieve clubs (97,9%) en de clubs met een focus op recreatie en competitie (96,0%) aangesloten zijn bij een federatie of koepelorganisatie
- Bij de louter recreatieve clubs ligt dit aandeel lager, namelijk rond de 80 procent (79,3%); één op vijf recreatieve sportclubs is bijgevolg geen lid van een federatie of koepelorganisatie

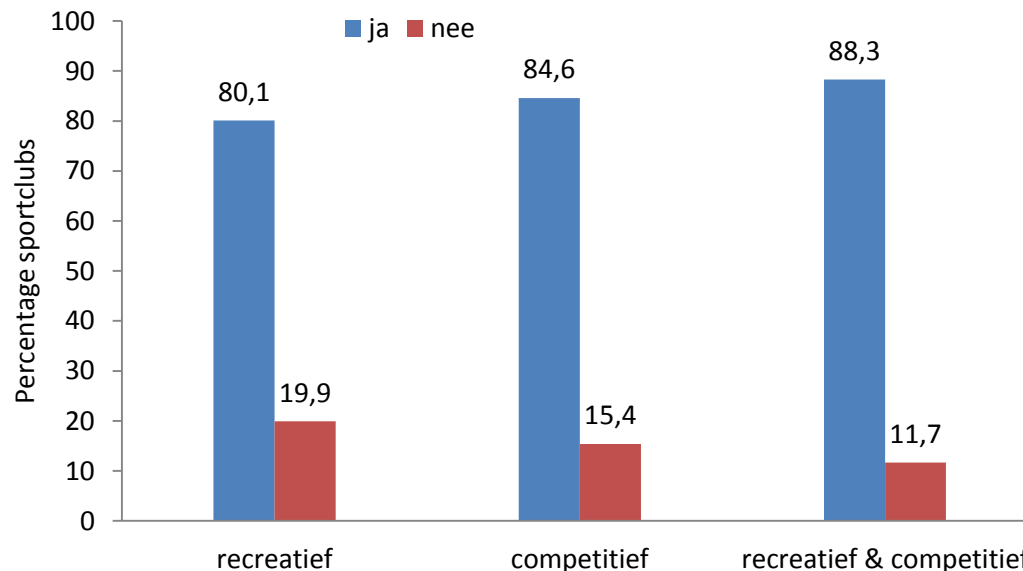
Figuur 2.10 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar lidmaatschap federatie/koepelorganisatie (N=888)

Niveau van sportbeoefening naar lidmaatschap sportraad

- Ook wat betreft het lidmaatschap bij de gemeentelijke of stedelijke sportraad stellen we een significant verschil vast in het niveau van sportbeoefening ($\chi^2 = 10,2 / DF = 2 / p < .01$)
- Sportclubs met een focus op zowel recreatie als competitie blijken het vaakst lid te zijn van de gemeentelijke of stedelijke sportraad (88,3%); gevolgd door de competitieve clubs met 84,6 procent
- Net zoals bij het lidmaatschap van een federatie, stellen we ook hier vast dat de recreatieve clubs minder vaak zijn aangesloten bij de sportraad (80,1%)

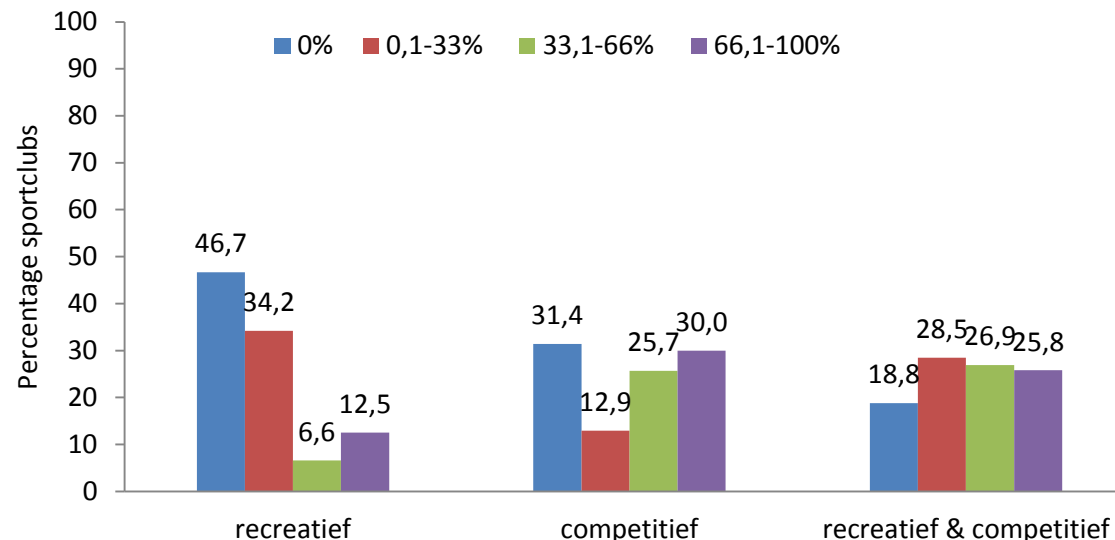
Figuur 2.11 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar lidmaatschap gemeentelijke/stedelijke sportraad (N=888)

Niveau van sportbeoefening naar percentage jeugdleden

- Als we het aandeel jeugdleden (tot en met 18 jaar) in de sportclubs in rekening brengen stellen we enkele opvallende verschillen vast wat betreft het niveau van de sportbeoefening ($\chi^2 = 107,4 / DF=6 / p < .001$)
- De resultaten in Figuur 2.12 tonen aan dat de competitieve sportclubs een groot aandeel jeugdleden bereiken: bij meer dan de helft van deze clubs (55,7%) is meer dan een derde van de leden een jeugdlid; langs de andere kant telt bijna een derde (31,4%) van deze clubs geen enkel jeugdlid
- Ook bij de clubs met een focus op recreatie en competitie heeft de helft (52,7%) van de clubs een ledenbestand met meer dan een derde jeugdleden
- De recreatieve sportclubs bereiken opvallend minder jeugdleden: bijna de helft (46,7%) telt geen enkel jeugdlid

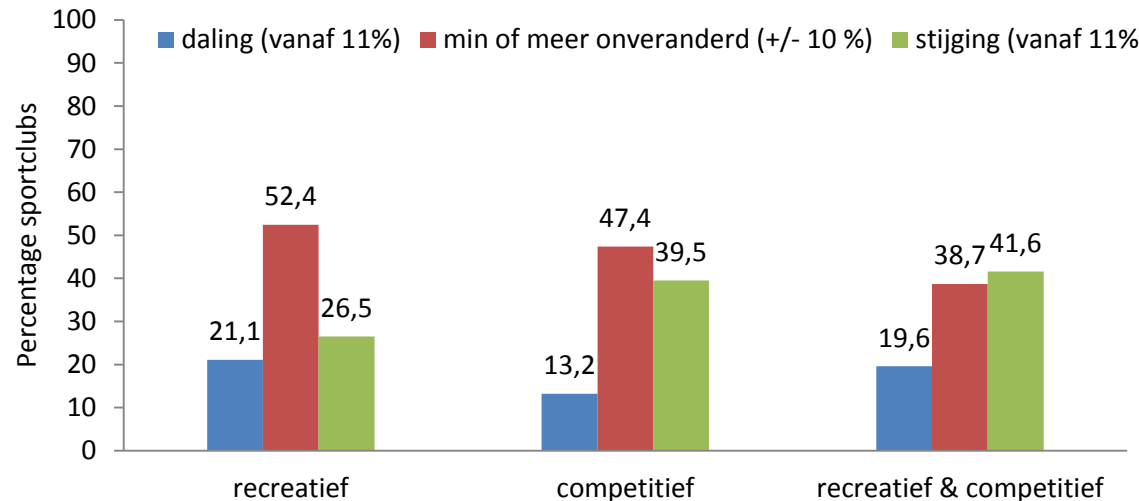
Figuur 2.12 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar percentage jeugdleden (N=746)

Niveau van sportbeoefening naar evolutie ledenaantal

- In Figuur 2.13 analyseren we het niveau van de sportbeoefening naar de evolutie van het ledenaantal ten opzichte van vijf jaar geleden; hierbij stellen we significante verschillen vast ($\chi^2 = 20,9 / DF=4 / p < .001$)
- De resultaten tonen aan dat vier op tien van de clubs met een focus op recreatie en competitie de laatste vijf jaar een stijging in het ledenaantal hebben gekend; ook bij de competitieve clubs licht dit rond de 40 procent, terwijl dit bij de recreatieve clubs een stuk lager ligt met 26,5 procent
- Het zijn de recreatieve clubs (52,4%) die voornamelijk een stabiel ledenaantal gekend hebben de voorbije vijf jaar
- Een vijfde van de recreatieve clubs en de clubs met een dubbele focus hebben een daling in het ledenaantal meegemaakt; bij de competitieve clubs ligt dit lager met 13,2 procent

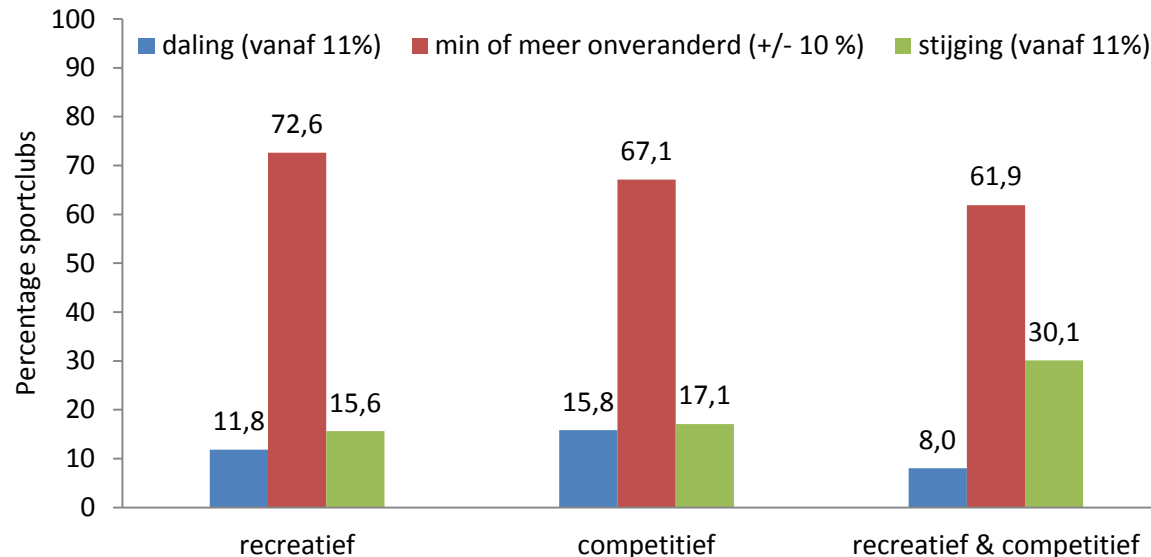
Figuur 2.13 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar evolutie ledenaantal ten opzichte van vijf jaar geleden (N=775)

Niveau van sportbeoefening naar verwachte evolutie ledenaantal

- Naast de voorbije evolutie in het ledenaantal, brengen we in Figuur 2.14 de verwachte evolutie in rekening
- De resultaten vertonen significante verschillen ($\chi^2 = 24,8 / DF=4 / p < .001$)
- Het zijn voornamelijk de clubs die zowel een recreatieve als competitieve focus hebben die een stijging in het ledenaantal verwachten (30,1%)
- Langs de andere kant verwacht meer dan één op tien van de louter recreatieve en louter competitieve clubs een daling in het ledenaantal

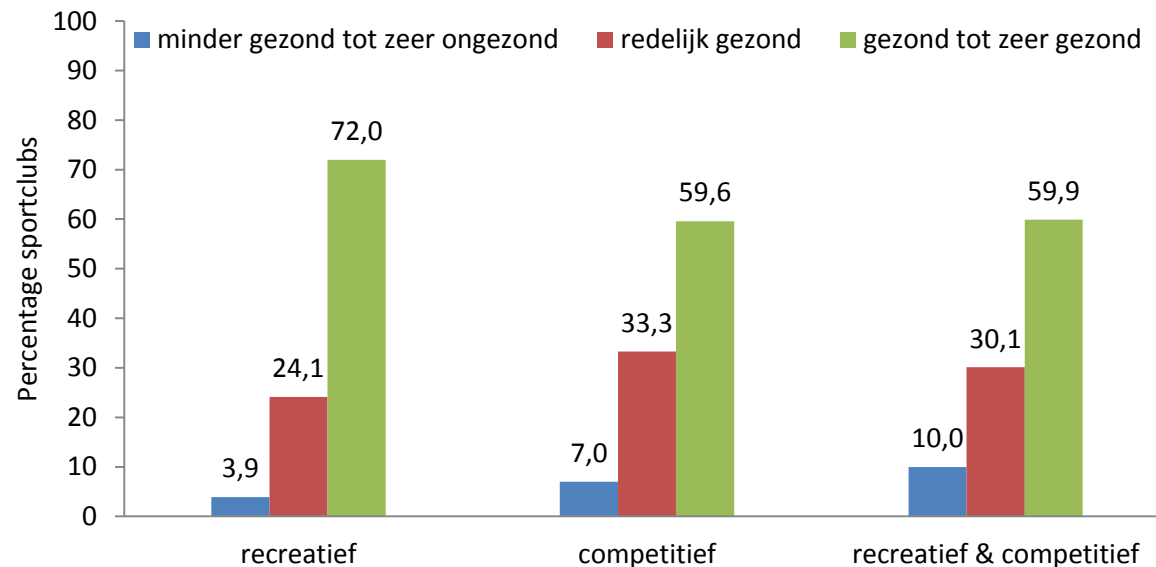
Figuur 2.14 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar verwachte evolutie ledenaantal (N=776)

Niveau van sportbeoefening naar financiële situatie

- In een volgende analyse zetten we het niveau van sportbeoefening van de sportclub af tegen de financiële situatie
- De resultaten in Figuur 2.15 vertonen significante verschillen ($\chi^2 = 13,2 / DF=4 / p=.01$)
- Hieruit blijkt dat de sportclubs die zowel op recreatie als op competitie focussen vaker aangeven in een minder gezonde tot zeer ongezonde financiële situatie te zitten (10,0%); bij de louter competitieve en recreatieve clubs bedraagt dit respectievelijk 7,0 en 3,9 procent
- Meer dan zeven op tien (72,0%) van de louter recreatieve clubs geeft aan in een (zeer) gezonde financiële situatie te verkeren; bij de competitieve clubs en de clubs met een dubbelde focus is dit zes op tien clubs

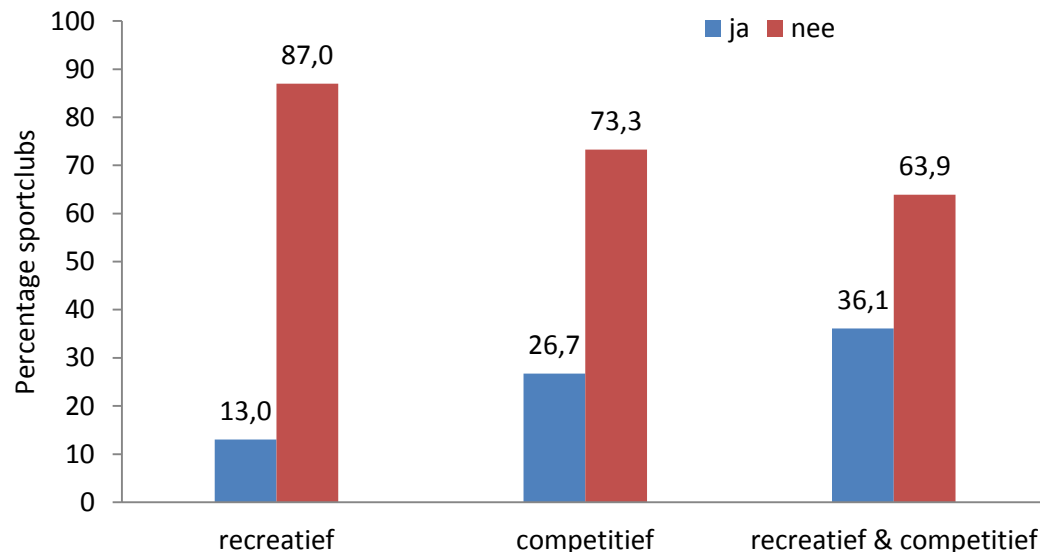
Figuur 2.15 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar financiële situatie (N=623)

Niveau van sportbeoefening naar bezit eigen sportinfrastructuur

- Bij een laatste analyse bekijken we of het niveau van sportbeoefening van invloed is op het bezit van eigen sportinfrastructuur
- De resultaten in Figuur 2.16 vertonen significante verschillen ($\chi^2 = 43,0 / DF=2 / p < .001$)
- Zo blijken de recreatieve én competitieve georiënteerde clubs vaker over eigen sportinfrastructuur te bezitten (36,1%); terwijl dit bij de louter recreatieve clubs een stuk lager ligt (13,0%)
- Bij de competitieve clubs bezit een vierde van de clubs over eigen sportinfrastructuur

Figuur 2.16 Niveau van sportbeoefening in sportclubs naar bezit eigen sportinfrastructuur (N=679)

2.5 BESLUIT

Sportaanbod in Vlaamse sportclubs

In dit hoofdstuk werd het sportaanbod van de bevraagde sportclubs bestudeerd. Het overgrote deel van de sportclubs in Vlaanderen biedt één sport aan en wordt beschouwd als unisport-clubs. Een kleine tien procent van de clubs bieden twee of meerdere sporten aan en zijn multisport-clubs.

Binnen de verschillende sporttakken die de clubs aanbieden, wordt een sterke variatie vastgesteld. Voetbal en vechtsport blijken de populairste sporten binnen de unisport-clubs en danssport en wandelen binnen de multisport-clubs in onze steekproef. Sportclubs die solosporten aanbieden zijn met 43,8 procent het meest nadrukkelijk vertegenwoordigd, gevolgd door de teamsporten (31,0%) en de duosporten (25,1%).

In dit hoofdstuk kwam verder ook naar voor dat in meer dan de helft van de sportclubs in Vlaanderen competitiesport een duidelijke plaats in het aanbod krijgt. In de meeste clubs wordt dit evenwel gecombineerd met een recreatief aanbod. Louter competitieve clubs vormen met tien procent een duidelijke minderheid. In kleine clubs van 60 leden of minder ligt de focus eerder op louter recreatieve sportbeoefening, terwijl in grote clubs van meer dan 200 leden zowel recreatieve als competitieve beoefening een voorname plaats in het aanbod krijgen. Hiernaast blijkt het niveau van sportbeoefening eveneens van invloed te zijn op het statuut, het oprichtingsjaar, het type sportclub, het lidmaatschap bij een federatie of koepelorganisatie, bij de gemeentelijke/stedelijke sportraad, het aandeel jeugdleden, de voorbije en de verwachte evolutie in het ledenaantal, de financiële situatie en het bezit van eigen sportinfrastructuur.

HOOFDSTUK 3

GEZONDHEIDSPROMOTIE

3.1 Gezondheidspromotieprofiel

3.2 Motieven

3.3 Barrières

3.4 Besluit

Doelstelling

Gezondheid is een actueel thema, waarbij ook van de sportsector een bijdrage wordt gevraagd. De fysieke activiteit, eigen aan sportparticipatie, is daarbij een belangrijk onderdeel. Toch heeft een sportclub ook nog veel andere mogelijkheden, bijvoorbeeld in het kader van gezonde voeding, preventie van tabak en alcohol, mentaal welbevinden,

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op die bredere aspecten van gezondheidspromotie. In eerste instantie wordt het gezondheidspromotieprofiel van de sportclubs beschreven. In tweede instantie worden de motieven en barrières besproken zoals die door het clubbestuur ervaren worden bij het aangaan van deze nieuwe uitdaging.

3.1 GEZONDHEIDSPROMOTIEPROFIEL

Health Promoting Sports Club Index

HPSC-I

De *Health Promoting Sports Club Index* (Kokko, Kannas & Villberg, 2009), afgekort als HPSC-I, werd ontwikkeld om zicht te krijgen op de mate waarin en de wijze waarop sportclubs de gezondheid van hun leden promoten.

Deze index bestaat uit een globale index, die verder verdeeld wordt over 4 sub-indices:

- Beleid: 8 items
- Ideologie: 2 items
- Praktijk: 7 items
- Omgeving: 5 items

Elke van de 22 stellingen werd door de respondenten beantwoord op een vijf-punten schaal, met als extremen

- 1: beschrijft de club helemaal niet
- 5: beschrijft de club zeer goed

Er werd gebruik gemaakt van twee berekeningswijzen om tot de score van de verschillende indices te komen:

- De vijf-punten schaal wordt omgevormd naar een twee punten schaal
 - 1 tot 3 wordt 0: de club voldoet niet aan deze richtlijn
 - 4 en 5 wordt 1: de club voldoet aan deze richtlijn

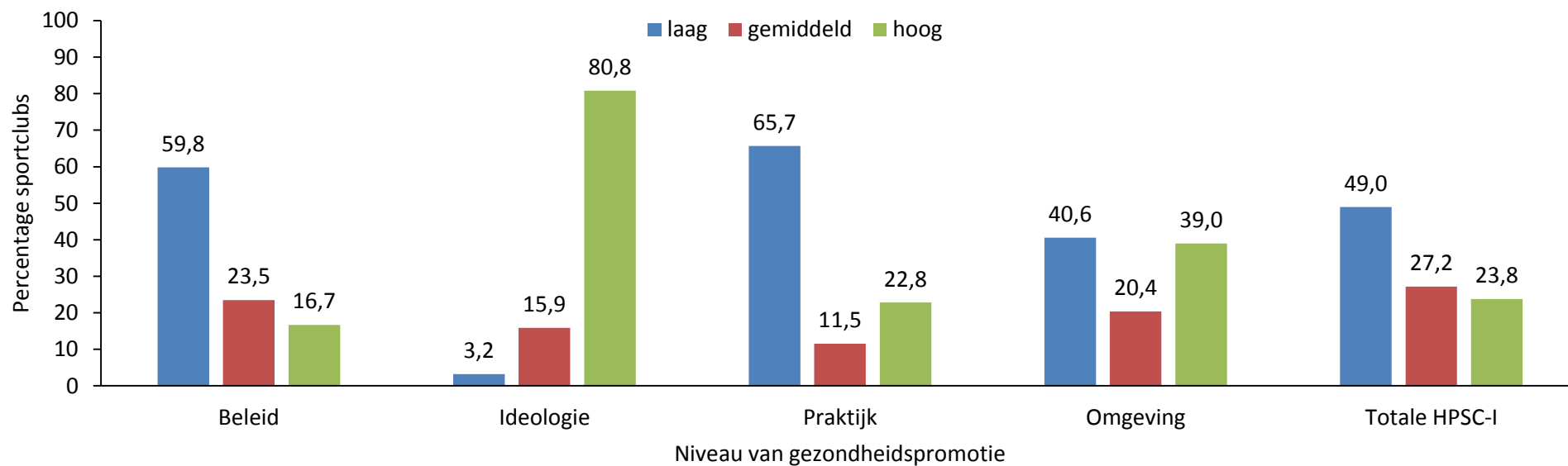
waarna de itemscores binnen een index opgeteld worden, om deze nadien te verdelen als laag, gemiddeld of hoog niveau van gezondheidspromotie

- De score voor elke index werd berekend als het gemiddelde van de scores op de items binnen die index

Niveau van gezondheidspromotie

- Slechts een kwart van de sportclubs in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben een hoog algemeen niveau van gezondheidspromotie (totale HPSC-I)
- Vooral op het niveau van beleid en van praktijk scoren de clubs zwak, met rond de 60 procent van de sportclubs die een laag niveau van gezondheidspromotie behalen op deze twee sub-indices
- De ideologie sub-index is de grote uitzondering, met vier vijfde van de sportclubs die een hoge score krijgen

Figuur 3.1 Niveau van gezondheidspromotie

Gemiddeld gezondheidspromotieprofiel: Beleid

- Met een gemiddelde score van 3,1 scoren de sportclubs rond het neutrale middenpunt van de schaal
- De meerwaarde van samenwerking op het vlak van gezondheidspromotie met organisaties buiten de club wordt nog maar weinig uitgespeeld en er is weinig formele opvolging van gezondheidspromotie binnen de eigen club

Tabel 3.1 Gemiddelde score op de 8 items van de Beleid sub-index

	Gemiddelde (1-5)	Standaard deviatie
Onze sportclub verzekert dat de reglementering en praktijken binnen de verschillende teams / groepen aansluiten bij de algemene visie van onze sportclub.	3,8	,76
Gezondheidspromotie maakt deel uit van de activiteiten van de trainer.	3,4	,86
De reglementering van de sportclub bevat een uitgeschreven onderdeel over welzijn en/of gezondheidspromotie en/of gezondheidsopvoeding en/of gezonde levensstijl.	2,9	,98
Bij alle beslissingen binnen onze sportclub wordt rekening gehouden met gezondheid en welzijn	3,4	,90
De reglementering van onze sportclub bevat een uitgeschreven onderdeel over middelenmisbruik	2,9	1,10
Onze sportclub ziet er op toe dat haar reglementering realistisch is en uitgevoerd wordt	3,6	,87
Onze sportclub werkt samen met andere sportclubs en/of gezondheidsprofessionals rond gezondheidsthema's	2,4	,94
De activiteiten van onze sportclub in het kader van gezondheidspromotie en/of de welzijnstoestand van onze sportclub worden geëvalueerd in het jaarlijks rapport	2,4	,94

Gemiddeld gezondheidspromotieprofiel: Ideologie

- Met een gemiddelde score van 4,3 scoren de sportclubs hoog
- Zowel de 'fair play' als de 'iedereen speelt' ideologie worden door de sportclubs hoog in het vaandel gedragen

Tabel 3.2 Gemiddelde score op de 2 items van de Ideologie sub-index

	Gemiddelde (1-5)	Standaard deviatie
Onze sportclub promoot de 'fair play' ideologie	4,3	,75
Onze sportclub promoot de ideologie dat elk lid moet kunnen sporten, ongeacht zijn of haar niveau, leeftijd, geslacht...	4,4	,72

Gemiddeld gezondheidspromotieprofiel: Praktijk

- Met een gemiddelde score van 3,2 scoren de sportclubs rond het neutrale middenpunt van de schaal
- Aandacht voor individuele groei en ontwikkeling is de meest verspreide praktijk binnen sportclubs

Tabel 3.3 Gemiddelde score op de 7 items van de Praktijk sub-index

	Gemiddelde (1-5)	Standaard deviatie
Onze sportclub promoot individuele groei en ontwikkeling	4,1	,81
Onze sportclub last op regelmatige tijdstippen overleg in met haar beleidsorganen, trainers, atleten en ouders rond de reglementering	3,4	1,00
Onze sportclub heeft een beleid inzake behandeling van sportkwetsuren en maakt dit algemeen kenbaar	2,9	1,00
Sportkwetsuren worden allesomvattend benaderd op het vlak van preventie en afhandeling	2,9	,95
Onze club schenkt bijzondere aandacht aan de interactievaardigheden van de trainers	3,2	,95
Onze sportclub biedt de eigen mensen opleiding rond gezondheidsthema's aan of zorgt dat deze opleiding ergens elders gevolgd kan worden	3,0	1,06
Onze sportclub ziet er op toe dat gezondheidsopvoeding uitgevoerd wordt (door trainers, clubverantwoordelijken... naar sportende leden)	3,0	,94

Gemiddeld gezondheidspromotieprofiel: Omgeving

- Met een gemiddelde score van 3,6 scoren de sportclubs boven het neutrale middenpunt van de schaal
- Het psycho-sociale aspect van de omgeving krijgt de meeste aandacht in sportclubs

Tabel 3.4 Gemiddelde score op de 5 items van de Omgeving sub-index

	Gemiddelde (1-5)	Standaard deviatie
Trainers en andere clubverantwoordelijken geven het goede voorbeeld door hun eigen gedrag	3,7	,83
Onze sportclub voorziet in een sportomgeving die vrij is van alcohol en andere bedwelmende middelen tijdens jeugdactiviteiten	3,5	1,07
Potentiële conflicten (bijvoorbeeld pesten) worden actief in het oog gehouden, opgelost en afgehandeld	3,9	,87
De trainer heeft ook aandacht voor gezondheidspromotie tijdens clubactiviteiten anders dan de sportactiviteit op zich (bijvoorbeeld tijdens verplaatsing, cafetaria na de wedstrijd...)	3,3	,93
Onze sportclub neemt zijn deel van de verantwoordelijkheid voor een veilige sportomgeving op (bijvoorbeeld: jaarlijks de sportomgeving evalueren in samenwerking met de eigenaar)	3,4	,97

Gezondheidspromotieprofiel naar grootte sportclub

- Met uitzondering van de Ideologie sub-index, waar geen verschillen worden vastgesteld, scoren grote sportclubs (> 200 leden) algemeen beter dan kleine sportclubs (< 61 leden), en op de Praktijk sub-index ook beter dan de gemiddelde sportclubs (61-200 leden)
- Op de Praktijk en de Omgeving sub-index en op de totale HPSC-Index scoren ook de gemiddelde sportclubs beter dan de kleine sportclubs

Tabel 3.5 Gemiddelde score op de HPSC indices, naar grootte van de sportclub

	<61 leden	61-200 leden	>200 leden	Significantie
Beleid sub-index	3.02	3.13	3.23	**
Ideologie sub-index	4.27	4.31	4.39	NS
Praktijk sub-index	3.07	3.23	3.44	***
Omgeving sub-index	3.48	3.62	3.66	*
Health Promoting Sports Club Index	3.26	3.40	3.50	***

NS = niet significant / * = $p < .05$ / ** = $p < .01$ / *** = $p < .001$

Sportclub en gezondheidsbevorderende fysieke activiteit

- Naast het gezondheidsprofiel dat eerder besproken werd, werden de respondenten ook op basis van twee items bevraagd rond gezondheidsbevorderende programma's binnen hun club
 - Antwoord op schaal van 1 = helemaal niet akkoord tot 5 = helemaal akkoord
- Minder dan twee op vijf clubs engageren zich specifiek voor het aanbieden van programma's die de fysieke activiteit bevorderen (akkoord tot helemaal akkoord)
- In contrast vinden bijna vier op vijf clubs dat hun sportdiscipline wel geschikt is als gezondheidsbevorderende fysieke activiteit (akkoord tot helemaal akkoord)

Tabel 3.6 Gemiddelde score op de 2 items rond gezondheidsbevorderende programma's binnen de club

	Gemiddelde (1-5)	Standaard deviatie
Onze club engageert zich om gezondheidsbevorderende programma's voor fysieke activiteit aan te bieden	3,2	,99
Onze club vindt dat onze sportdiscipline(s) geschikt is (zijn) als gezondheidsbevorderende fysieke activiteit	4,0	,85

3.2 MOTIEVEN

- Er zijn verschillende motieven voor sportclubs om gezondheidspromotie te implementeren in hun beleid en activiteiten
- Alle vier de motieven worden door de vertegenwoordigers van het bestuur van een sportclub erkend, waarbij de positieve invloed van een algemene gezondheid op het presteren van de sporters het meest ondersteund wordt

Tabel 3.7 Gemiddelde score op 4 motieven

	Gemiddelde (1-5)	Standaard deviatie
Gezonde sporters presteren beter	4,2	,67
Onze club wil zich profileren als een gezonde club	3,9	,77
Onze club wil bijdragen tot de gezondheid van de bevolking	3,8	,82
Onze club wil haar maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen	3,9	,75

Motieven naar grootte sportclub

- Met uitzondering van het prestatie-motief, waar geen verschillen worden vastgesteld, scoren grote sportclubs (> 200 leden) algemeen beter dan kleine sportclubs (< 61 leden)
- Het opnemen van een maatschappelijke verantwoordelijkheid wordt in grote sportclubs daarenboven ook meer ondersteund dan in de gemiddelde sportclubs (61-200 leden)

Tabel 3.8 Gemiddelde score op de motieven, naar grootte van de sportclub

	<61 leden	61-200 leden	>200 leden	Significantie
Gezonde sporters presteren beter	4,2	4,1	4,2	NS
Onze club wil zich profileren als een gezonde club	3,8	3,9	4,0	*
Onze club wil bijdragen tot de gezondheid van de bevolking	3,7	3,8	3,9	*
Onze club wil haar maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen	3,8	3,9	4,1	**

NS = niet significant / * = $p < .05$ / ** = $p < .01$ / *** = $p < .001$

3.3 BARRIERES

Barrières

- Hoewel er verschillende barrières denkbaar zijn die de implementatie van gezondheidspromotie in het beleid en de activiteiten van de club kunnen bemoeilijken, liggen de gemiddelde scores allemaal rond het neutrale middenpunt
- Hoewel deze dus niet volledig genegeerd mogen worden en ondersteuning een meerwaarde kan hebben, zijn ze zeker niet onoverkomelijk

Tabel 3.9 Gemiddelde score op 8 barrières

	Gemiddelde (1-5)	Standaard deviatie
Gezondheidspromotie is geen prioriteit voor onze club	3,1	,92
Het bestuur heeft weinig interesse in gezondheidspromotie als thema	2,8	,86
De leden hebben weinig interesse in gezondheidspromotie als thema	3,0	,85
Onze sportclub heeft onvoldoende kennis / expertise over gezondheidspromotie	3,2	,90
Onze sportclub heeft onvoldoende budget voor gezondheidspromotie	3,2	,91
Onze sportclub heeft onvoldoende tijd voor gezondheidspromotie	3,2	,89
Er is onvoldoende steun van de sportfederatie	3,1	,81
Er is onvoldoende steun van de overheid	3,2	,83

Barrières naar grootte sportclub

- In kleine sportclubs (< 61 leden) is het gebrek aan prioriteit een grotere barrière dan in grote sportclubs (> 200 leden)
- Een gebrek aan interesse bij het bestuur is een minder grote barrière bij grote sportclubs dan bij de kleine en de gemiddelde sportclubs (61-200 leden)
- Grote sportclubs geven wel meer aan dat ze te weinig steun krijgen van de overheid in vergelijking met gemiddelde sportclubs

Tabel 3.10 Gemiddelde score op de motieven, naar grootte van de sportclub

	<61 leden	61-200 leden	>200 leden	Significantie
Gezondheidspromotie is geen prioriteit voor onze club	3,2	3,1	2,9	*
Het bestuur heeft weinig interesse in gezondheidspromotie als thema	2,9	2,8	2,6	**
De leden hebben weinig interesse in gezondheidspromotie als thema	3,0	3,0	2,9	NS
Onze sportclub heeft onvoldoende kennis / expertise over gezondheidspromotie	3,2	3,2	3,1	NS
Onze sportclub heeft onvoldoende budget voor gezondheidspromotie	3,3	3,1	3,2	NS
Onze sportclub heeft onvoldoende tijd voor gezondheidspromotie	3,1	3,2	3,1	NS
Er is onvoldoende steun van de sportfederatie	3,1	3,1	3,1	NS
Er is onvoldoende steun van de overheid	3,2	3,1	3,4	*

NS = niet significant / * = $p < .05$ / ** = $p < .01$ / *** = $p < .001$

3.4 BESLUIT

Gezondheidspromotie

Er is nog veel ruimte voor verbetering wat betreft het gezondheidspromotieprofiel van sportclubs, zeker inzake de implementatie van gezondheidspromotie in het beleid en de activiteiten van de sportclub.

Het clubbestuur erkent verschillende motieven als een potentiële meerwaarde van het opnemen van deze nieuwe rol.

Hoewel verschillende barrières deze nieuwe uitdaging zouden kunnen bemoeilijken, worden deze niet als onoverkomelijk ingeschat.

Mits de nodige ondersteuning en begeleiding is het dan ook mogelijk om het gezondheidsbevorderend potentieel van sportclubs in Vlaanderen en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meer tot zijn recht te laten komen, waarbij grote sportclubs tot op heden een stapje voor hebben.

REFERENTIELIJST

- Kokko, S., Kannas, L., & Villberg, J. (2009). Health promotion profile of youth sports clubs in Finland: club officials' and coaches' perceptions. *Health Promotion International*, 24, 26-35.
- Van Lierde, A. & Willems, T. (2006). Hoe goed zit het met de Vlaamse sportclubs?. In P. De Knop, J. Scheerder & H. Ponnet (Eds.). *Sportbeleid in Vlaanderen. Studies* (Volume 2) (pp. 127-135). Brussel: BLOSO.
- van Kalmthout, J., de Jong, M. & Lucassen, J. (2009). *Verenigingsmonitor 2008. De stand van zaken bij sportverenigingen*. Nieuwegein / 's Hertogenbosch: Arko Sports Media / W.J.H. Mulier instituut.
- van Kalmthout, J. & Lucassen J. (2008). *Verenigingsmonitor 2007. De stand van zaken bij sportverenigingen in het perspectief van modernisering*. Nieuwegein / 's Hertogenbosch: Arko Sports Media / W.J.H. Mulier instituut.
- van Kalmthout J., Lucassen J. & Janssens J. (2006). *Sportverenigingen 2000-2005. Stabiele sportverbanden in turbulente tijden*. Nieuwegein / 's Hertogenbosch: Arko Sports Media / W.J.H. Mulier instituut.
- Vlaamse Regering (2014). *Beleidsnota sport 2014-2019. Door samenspel winnen*. Brussel: Vlaamse Regering.

REEDS VERSCHENEN BMS STUDIES

Gratis te downloaden via <http://faber.kuleuven.be/BMS/>

Reeds verschenen BMS Studies (1)

Nr. 1

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Pluym, K. (2009). *Sportbeleidsplanning in Vlaanderen. Een inhoudelijke en financiële analyse* (Beleid & Management in Sport Studies 1). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 2

Vos, S. & Scheerder, J. (2009). *'t Stad sport. Onderzoek naar de sportdeelname en sportbehoeften in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport Studies 2). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 3

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Breesch, D., Lagae, W. & Van Hoecke, J. (2010). *De fitnesssector in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Fitness Panel 2009 (VFP09)* (Beleid & Management in Sport Studies 3). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 4

Scheerder, J. & Vos, S., m.m.v. Breesch, D., Késenne, S., Van Hoecke, J. & Vanreusel, B. (2010). *Sportclubs in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Sportclub Panel 2009 (VSP09)* (Beleid & Management in Sport Studies 4). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 5

Scheerder, J., Breesch, D., Pabian, S. & Vos, S. (2010). *Balanceren in een grijze zone. Een verkennende studie van de semi-agorale arbeid in de sport* (Beleid & Management in Sport Studies 5). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 6

Vos, S. & Scheerder, J. (2011). *Opleidings- en competentiebeleid in de Vlaamse fitnesssector. Sleutel tot succes?* (Beleid & Management in Sport Studies 6). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 7

Scheerder, J. & Seghers, J. (2011). *Jongeren in beweging. Over bewegingsbeleid, sportparticipatie en fysieke activiteit bij schoolgaande jongeren in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport Studies 7). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 8

Scheerder, J., Thibaut, E., Pauwels, G., Vandermeerschen, H. & Vos, S. (2011). *Sport in clubverband (Deel 1). Een analyse van de clubgeorganiseerde sport in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport Studies 8). Leuven: KU Leuven/Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement.

Nr. 9

Scheerder, J., Thibaut, E., Pauwels, G., Vandermeerschen, H., Winand, M. & Vos, S. (2012). *Sport in clubverband (Deel 2). Uitdagingen voor de clubgeorganiseerde sport* (Beleid & Management in Sport Studies 9). Leuven: KU Leuven/Onderzoekscentrum voor Sportbeleid & Sportmanagement.

Reeds verschenen BMS Studies (2)

Nr. 10

Scheerder, J., Vandermeerschen, H., Van Tuyckom, C., Hoekman, R., Breedveld, K. & Vos, S. (2011). *Understanding the game: sport participation in Europe. Facts, reflections and recommendations* (Sport Policy & Management Studies 10). Leuven: KU Leuven/Research Unit of Social Kinesiology & Sport Management.

Nr. 11

Winand, M., Scheerder, J., Vos, S. & Zintz, T. (2011). *Attitude, changement et innovation. Les fédérations sportives communautaires de Belgique* (Études Gestion & Management du Sport 11). Leuven/Louvain-la-Neuve: KU Leuven/ Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement Research Unit of Social Kinesiology & Sport Management et Université catholique de Louvain / Chaire Olympique Henri de Baillet Latour et Jacques Rogge en Management des Organisations Sportives.

Nr. 12

Seghers, J., Scheerder, J., Boen, F., Thibaut, E. & Meganck, J. (2012). *Medisch en ethisch verantwoord sporten. Het promoten van fysiek, psychisch en sociaal welbevinden van jongeren in Vlaamse jeugdsportclubs* (Beleid & Management in Sport Studies 12). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Humane Kinesiologie.

Nr. 13

Seghers, J., Scheerder, J., Boen, F., Thibaut, E. & Meganck, J. (2012). *Medisch en ethisch verantwoord sporten. Praktijkvoorbeelden in Vlaamse Jeugdsportclubs* (Beleid & Management in Sport Studies 13). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Humane Kinesiologie.

Nr. 14

Vos, S. & Scheerder, J. (2012). *Haven voor sportclubs? Analyse van de clubgeorganiseerde sport in de stad Antwerpen* (Beleid & Management in Sport Studies 14). Leuven: KU Leuven/Onderzoekscentrum voor Sportbeleid & Sportmanagement.

Nr. 15

Geeraert, A., Bruyninckx, H. & Scheerder, J. (2012). *The historic treble in football. The legal, political and economic driving forces behind football's transformation* (Sport Policy & Management Studies 15). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 16

Arts, M., Lesage, D., Bruyninckx, H. & Scheerder, J. (2013). *Sport for Development and Peace. The role of the International Olympic Committee* (Sport Policy & Management Studies 16). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 17

Derom, I., VanWynsberghe, R. & Scheerder, J. (2013). *Who participates now and in the future? A case study of the Tour of Flanders Cyclo* (Sport Policy & Management Studies 17). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Reeds verschenen BMS Studies (3)

Nr. 18

de Carvalho, M., Scheerder, J., Boen, F. & Sarmiento J. P. (2013). *What brings people into the soccer stadium? (Part 1) The case of Belgium from a marketing perspective* (Sport Policy & Management Studies 18). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 19

de Carvalho, M., Scheerder, J., Boen, F. & Sarmiento J. P. (2014). *What brings people into the soccer stadium? (Part 2) The case of Portugal from a marketing perspective* (Sport Policy & Management Studies 19). Leuven: KU Leuven/Policy in Sport & Physical Activity Research Group.

Nr. 20

Scheerder, J., Borgers, J., Vanreusel, B. & Vos, S. (2014). *Geen loopcultuur zonder lichte loopinfrastructuur? Een studie naar het aanbod en gebruik van Finse pistes in Vlaanderen* (Beleid & Management in Sport Studies 20). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 21

Scheerder, J., Vos, S., Vandermeersch, H. & van Poppel, M. (2014). *Sportdiensten in beeld. Basisrapportering over het Vlaamse Sportdienst Panel 1.0 (VSDP1.0)* (Beleid & Management in Sport Studies 21). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 22

Scheerder, J., Claes, E. & Vanreusel, B. (2014). *Sportief (en) innovatief in een veranderende samenleving. Een verkennende analyse van good practices als inspiratie voor de clubsport van de toekomst* (Beleid & Management in Sport Studies 22). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 23

Scheerder, J., Seghers, J., Meganck, J., Vandermeersch, H. & Vos, S. (2015). *Sportclubs in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportclub Panel 2.0 (VSP2.0)* (Beleid & Management in Sport Studies 23). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 24

van Poppel, M., Scheerder, J. & Vandermeersch, H. (2016). *Sportdiensten in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportdienst Panel 2.0 (VSDP2.0)* (Beleid & Management in Sport Studies 24). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 25

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2015). *Ouderen in beweging. De positionering van senioren sport in het Vlaamse sportfederatielandschap* (Beleid & Management in Sport Studies 25). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Reeds verschenen BMS Studies (4)

Nr. 26

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2016). *Barometer van sportfederaties in Vlaanderen: de belangrijkste resultaten. Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten op basis van de Leuvense GGIS-index* (Beleid & Management in Sport Studies 26). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 27

Scheerder, J., Claes, E. & Thibaut, E. (2016). *Barometer van sportfederaties in Vlaanderen: de uitgebreide resultaten. Onderzoek naar bestuurlijke, innovatieve en dienstverlenende aspecten op basis van de Leuvense GGIS-index* (Beleid & Management in Sport Studies 27). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 28

Claes, E., Scheerder, J. & Thibaut, E. (2016). *Gezinnen in beweging. De positionering van gezinssport in het Vlaamse sportfederatielandschap* (Beleid & Management in Sport Studies 28). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 29

Thibaut, E., Scheerder, J. & Pompen, E. (2016). *Geld op en rond het veld. Financiële stromen in het provinciale voetbal* (Beleid & Management in Sport Studies 29). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 30

Steeland, P., Scheerder, J., Vanden Broucke, L., Claes, E., Hoekman, R. & van der Poel, H. (2017). *Naar een globaal sportinfrastructuurplan in Vlaanderen. Managementsamenvatting* (Beleid & Management in Sport Studies 30). Leuven/Brugge: KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid/wes research & strategy.

Nr. 31

Steeland, P., Scheerder, J., Vanden Broucke, L., Claes, E., Hoekman, R. & van der Poel, H. (2017). *Naar een globaal sportinfrastructuurplan in Vlaanderen. Onderzoek naar behoeften inzake sportinfrastructuur, ontwikkelen van een strategische visie en aanreiken van beleidsaanbevelingen* (Beleid & Management in Sport Studies 31). Leuven/Brugge: KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid/wes research & strategy.

Nr. 32

Steeland, P., Scheerder, J., Vanden Broucke, L., Claes, E., Hoekman, R. & van der Poel, H. (2017). *Naar een globaal sportinfrastructuurplan in Vlaanderen. Kaartenboek over- en ondervertegenwoordiging* (Beleid & Management in Sport Studies 32). Leuven/Brugge: KU Leuven – Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid/wes research & strategy.

Reeds verschenen BMS Studies (5)

Nr. 33

Corthouts, J. & Scheerder, J. (2017). *Zwarte voetballers tussen witte lijnen. Sociaalwetenschappelijk onderzoek naar raciale verschillen in de Belgische eerste voetbalklasse* (Beleid & Management in Sport Studies 33). Leuven KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 34

Scheerder, J., Claes, E., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. (2017). *Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 (VSP3.0): Een stand van zaken en een terugblik (deel 1)* (Beleid & Management in Sport Studies 34). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 35

Claes, E., Scheerder, J., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. (2017). *Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 (VSP3.0): Clubprofiel, sportaanbod en gezondheidspromotie (deel 2)* (Beleid & Management in Sport Studies 35). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 36

Claes, E., Scheerder, J., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. (2017). *Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 (VSP3.0): Ledenprofiel, medewerkersprofiel en financiële situatie (deel 3)* (Beleid & Management in Sport Studies 36). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.

Nr. 37

Scheerder, J., Claes, E., Meganck, J., Vandermeerschen, H., Vos, S. & Seghers, J. (2017). *Barometer van de sportclubs in Vlaanderen. Het Vlaamse Sportclub Panel 3.0 (VSP3.0): Diversiteit, sociale inclusie, beleid en samenwerking (deel 4)* (Beleid & Management in Sport Studies 37). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid.